

ISSN

0463-6309

moteris

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1978

4

liepa
rugpiūtis

T U R I N Y S

A. Tyruolis	Lietuvaitė Adomo Jakšto poezijoje	2
P. Gaučys	Išlaisvintos moterys	6
S. Vilkauja	Žydinčių aguonų laukas	9
M. Kuhlmanienė	Gailutė	11
A. Vaisiūnienė	Lietuvės moterys Venecueloje	14
G. Krivickienė	Išpūdžių atskalos iš kelionės po Europą	18
• Knygos	R. K. Vidžiūnienė — Narūnės atsiminimai — tai jaunų medžių sodas	21
• Moterys pasaulyje		22
• Organizacinė veikla		22
• Sveikata	V. Anyšienė — Daugiakultūrinis teatras	23
• Madų ir grožio pasaulis	A. Vaisiūnienė — Gydomoji jėga burokėliuose	24
• Šeimininkų kampelis	Veda I. Kairienė	25
	Veda L. Murauskienė	26

ILIUSTRACIJOS

L. Lagauskas	Šventė	1
V. Palaima	Lietuvaitės	2
E. Katilius	Pavasaris	4
P. Gabarni	Pašnekesys	6
V. Klemka	Jaunuolės	8
M. Bičiūnienė	Mergaitė	9
A. Daukienė	Vestuvės	10
D. Antušas	Žvakidė	11
I. Kulakauskas	Iliustracija	12
D. Eidukaitė	Jaunimas	13

“MOTERIS” LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS 1978 m. Nr. 4 (124)

NORA KULPAVIČIENĖ — *redaktorė*

S. GIRDAUSKIENĖ — *lituanistė*, Z. DIDŽBALIENĖ — *korektorė*

I. KAIRIENĖ — *skyriaus vedėja*, L. MURAUSKIENĖ — *skyriaus vedėja*

BRONĖ PABEDINSKIENĖ — *administratorė*, A. KUOLIENĖ — *ekspeditorė*

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8, Canada

Spaudė “Tėviškės Žiburių” spaustuvė, 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3.

Prenumerata metams \$7.00, garbės prenumerata — \$10.00.

Viršelis — aukštaitiškas audinys

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

“MOTERIS” Lithuanian Women’s Magazine. 1978. No. 4 (124)

Printed by “Lights of Homeland” in Mississauga, Ont.

LIETUVAITĖ

ADOMO JAKŠTO

POEZIJOJE

A. TYRUOLIS

V. PALAIMA

LIETUVAITĖS

Vienas iš žymiausių mūsų amžiaus lietuvių, daug pasidarbavusių Tėvynės ir Bažnyčios labui, buvo prelatas Aleksandras Dambraskas (1860—1938), literatūros pasauly plačiai žinomas Adomo Jakšto vardu. Nuo jo mirties šimet suėjo 40 metų. Ta proga prisimenam jį kaip mūsų lietuvaitei auklėtoją ir jos vaizduotoją poetiniu žodžiu.

Dvasininkas ir mokslininkas, poetas ir filosofas, literatūros kritikas ir visuomenininkas, religinės ir pasaulinės literatūros kūrėjas — toks plačiašakis veikėjas ir kultūrininkas buvo A. Dambraskas-Jakštas. Vienas iš paskutiniųjų jo veikalo buvo „Užgesę žiburiai“, bet Jakštas nėra užgesęs, jis tebešviečia ir mūsų laikams, dargi mūsų lietuvaitei ir aplamai lietuvei moteriai.

Dėl nuopelnų lietuvių tautai rašytojas Vaižgantas A. Jakštą-Dambraską stato į vieną gretą su dr. J. Basanavičium ir dr. Vincu Kudirka. Dėl svarios ir reikšmingos visuomeninės veiklos jį galėtume tiesiog vadinti Tautos Mokytoju, kaip kadaise romėnai vadindavo kaikiuriuos žymiuosius savo veikėjus, tautos bei visuomenės mokytojus. Savo darbštumu A. Jakštas stoja greta Simano Daukanto, kurs vartojo daug įvairiausių slapyvardžių, kad parodytų kokia raštinga jau anuomet, praėjusio amžiaus vidury, buvo lietuvių tauta.

Bet pirma žvilgtelkim, kad ir trumpai, į Adomo Jakšto gyvenimo kelią. Kilimo jis buvo aukštaitis, gimęs 1860 m. rugsėjo 8 d. (per Marijos gimimo šventę) Kuronyse Ukmergės aps. Vienas jo dėdė, motinos brolis, davė pačią pirmąją mokslo pradžią. Gimnaziją baigė Šiauliuose 1880 m., po to buvo pradėjęs studijuoti matematiką Petrapilio universitete, bet, greičiausia filosofo Solovjovo paveiktas, stojo į kunigų seminariją, kurią baigė 1884 m. Po to studijavo Petrapilio Dvasinėj Akademijoj 4 metus. Trumpai pabuvęs Panevėžio gimnazijos kapeleonu, buvo ištremtas į Rusiją dėl pasipriešinimo dalyvauti su moksleiviais rusiškose pamaldose. Vė-

liau A. Jakštui teko būti Kauno Kunigų seminarijos ir Petrapilio Dvasinės akademijos profesorium. Po spaudos atgavimo grįžo į Kauną ir įsijungė į spaudos darbą. Ilgai redagavo žurnalą „Draugiją“ ir kitus leidinius, buvo šv. Kazimiero draugijos knygoms leisti pirmininkas. Mirė Kaune 1938 m. vasario 19 d. Lietuvos universitetas jam buvo suteikęs 3 garbės doktoratus (Teologijos-Filosofijos, Gamtos-Matematikos ir Humanitarinių mokslų fakultetai). Jakšto vardu buvo pavadinta viena Kauno gatvė.

Nors Adomas Jakštas daugiau žinomas kaip literatūros kritikas, bet savo metu, ypač praėjusio amžiaus pabaigoj ir dabartinio pradžioj jis ir savo poezija įtakingai veikė visuomenę, ypač jaunimą. Literatūros kritikai pažymi, kad tuo metu Jakštas gan sėkmingai savo poezija ugdė estetinius jaunimo jausmus. Jo pirmasis poezijos rinkinys „Dainų skrynelė“ išėjo metais anksčiau (1894) už Maironio „Pavasario balsus“, kurie pirmąkart pasirodė 1895 m. Abu poetai atitinkamai veikė lietuvių visuomenę. Maironiui rūpėjo istoriškai patriotinė sritis, o Jakštui doriškai estetinė. Kadangi Jakštas iš prigimties buvo daugiau linkęs į matematiką ir filosofinį mąstymą, tai ir jo poezijoje daugiau racionalinio, protaujančio elemento, negu emocinio bei jausminio, kokių daugiau pasižymėjo Maironio poezija, nors ir pats Maironis kartą pasisakė, kad jo tikroji sritis turėjusi būti matematika. Gal dėl to abiejų poetų išorinė forma gan klasiška ir tiksliai apskaičiuota, be jokių moderniškų poezijos pasimetimo žymių, kai nardoma beprasmybės ir chaotiškų vaizdų liūnuose. Jakštas ir Maironis vienas kitą papildė, kaip, sakysim, vokiečių klasikais Goethe ir Schiller'is vienas kitą papildė (vienas daugiau emocinis-jausminis, kitas mąstytinis-filosofinis).

Nors kaip dvasininkui bei teologui Adomui Jakštui pirmiausia rūpėjo moralinio gyvenimo sritis,

bet savo poezijos pobūdžiu jis artimesnis pedagogui, negu moralistui: jis ne tiek draudžia ir išpėja, kiek moko ir pataria, tuo būdu žadindamas, atskleisdamas jaunime glūdinčias gerąsias savybes. Tik kai jau nebeklauso patarimų, Jakštas, kaip geras tėvas, užpliekia ir satyros diržu, o, satyrai Jakšto plunksna buvo gerai nusmailinta, dirželis šmaikštus. Tokios satyrų ar parodijų „pylos“ iš Jakšto daugiausia gaudavo vyrai, koks nors „diplo-matas“, tas „vyrutis pilnas takto, kurs už durų, įei-damas, palieka „ne tik lazda, kaliošus, bet ir nuo-mones“, ar koks „jaunas magas“, kurs „plunksną kramto“, ar koks „pranašas“, kuriam „žodžiai tik byra stambūs kaip pupos“ (taip Jakštas pašiepė kontroversinius savo meto rašytojus). Apie mer-gaites Jakštas, kad ir kaip griežtas ir kietas, atsi-liepė su gan švelniu ir džentelmenišku jausmu, tik labai retu atveju pasinaudodamas satyra.

Lietuvaite ir aplamai lietuvi moteris, ypač mo-tina, Adomo Jakšto poezijoje užima palyginti nevi-sai mažą vietą. Į jas Jakštas kaip visuomenininkas kreipė ypatingą dėmesį ypač į jaunimą, nuo kurio turėjo priklausyti ir atgimstančios tautos ateitis, jos gerovė. Todėl Jakštas į lietuvaitę žvelgė su vi-su rūpestingumu, nurodydamas jai kelią, kuriuo eidama ji gali geriausiai tautai pasitarnauti. Lab-iausiai jam rūpėjo lietuvaitės dorinis ir patriotinis auklėjimas. Su doriniu nusiteikimu ankštai susijęs religinis pergyvenimas. Nekaltybė — pats bran-giausias lietuvaitės turtas. Tik su tokiu nusiteiki-mu ji gali eiti šventą, bažnytinę pareigą, kaip senų laikų vaidilutės:

Jums gi sesės ilgakasės,
Altorėlius nešt!
Širdes tik nekaltąsias,
Tyrą žiedą savo dvasios
Turit atsinešt. („Dievo garbei”).

Nieko nėra brangesnio už nekaltybės dorybę,
jos neatstos jokie „aukso kraičiai“:

Padėk, Dieve, mergyte,
Tau rūtą, mėtą sėti,
Vainiką žalią pinti,
Nekaltybe žydėti.

Tu rūta apsikaišius
Ir be skaros šilkinės,
Kur kas gražesnė būsi,
Neg pliuskės šios gadynės. . .

Tegu sau jos didžiuojas
Dėl turto ir grožybės, —
Per nieką aukso kraičiai,
Jei trūksta joms dorybių. . .

(„Padėk, Dieve”).

Taip Adomas Jakštas rašė dar 1893 m., prieš pat minėtos „Dainų skrynelės“ išleidimą. Bet šie jo žodžiai galiojo ne vien aniems laikams, jie galio-ja ir mūsiškiams, ne tik tėvynėj likusiai, bet ir išei-vijoj esančiai lietuvaitėi. Dabar, kai seksinio pakri-

kimo vėžys graužte graužia jaunimą, poeto išmintis buvo pramačius ir tokio pasimetimo metą:

Jaunos sielos, jūs lyg rožės,
Pumpurutos, nepražyde;
Didį žiedą kraunat grožės,
Slepiat meilės kvapą didį. . . .

Kokios širdys? Gal jau aušta
Ir lend kirmins iš po lapo?
Ir iš pumpuro pragaužto
Gal nebus žiedų nei kvapo?!

(„Jaunos sielos”, 1914 m.).

Nemažiau už religinį bei dorinį lietuvaitės auk-lėjimą A. Jakštui rūpėjo patriotinis jos nusiteiki-mas. O pirmų pirmiausia — lietuvių kalba, kuri turi skambėti „mergaitės dainoje“ (į lietuviškąją kalbą”).

Svetimų papročių bei madų vaikymasis poetui atrodė kaip didžiai smerktinas savo tapatumo (iden-titeto) praradimas. Nutolimas nuo tautinių papro-čių, sakysim, kad ir aprangoj, buvo tolygus tautiš-kumo išdavimui. Dėl to A. Jakštas su tikru dvasi-niu pakilimu giria lietuvaitės tautinį apdarą. Tur-tuoliai gauna rūbus iš Paryžiaus ar Berlyno, aud-žia svetimą šilką, o grožio nėra:

Ei, visai yr kitas grožis
Savo darbo sijonėlių,
Pasiūtų iš mūs naminių,
Čerkasinių marginėlių.

Na, žiūrėkit, margasiulės
Juose tyso juostos dailios. . .
Koksai raštas! Kokios spalvos!
Kaip suderintos! Kaip meilios!

Štai čia driekias gijos žalios,
Prie jų glaudžiasi geltonos,
Ir kaip mūs tautystės ženklas,
Jungias su anom raudonos.

Na, sakykite, poniutės,
Ar jūs esate regėję
Kur gražesnį sijonėlį,
Kaip šis mano, ar dėvėję?!

Ir ne vien žiūrėt malonus,
Ir pašokti jis patogus,
Ir bažnyčioj, ir prie svečio
Jo nepeiks nė vienas žmogus.

(„Tautiniai raštai”).

Buvo metas, kai lietuvaitėi grėsė pavojus pra-rasti lietuvių kalbą, kai ją gundė lenkų kalba, kaip „gražesnė“, „nemužikiška“. Toks pavojus gresia ir išeivijos lietuvaitėi svetimuos kraštuos, ypač ište-kėjus už svetimtaučio. Jei ji savo vaikų neišmokys lietuviškai kalbėti, ji su jais bus nurašyta lietuvių tautai. Tokio „liuksuso“, kaip ir ano dorinio pasi-metimo, gal ir gali leisti sau šimtamilijoninės tau-tos, tik ne lietuvių, kurios keliems milijonams gre-sia abipusis pavojus. Lietuvaite, tavo rankose, tavo

PAVASARIS

širdy Lietuvos ateitis! Taip galėjo pasakyti anuo-
met A. Jakštas, kai į bernelio lūpas dėjo šiuos žod-
žius:

O, miela tu mano mergyt,
Kaip geisčiau tave aš mylėti,
Visad tavo balso klausyt,
Visad su tavim tešnekėti.

Bet tuščios svajonės, žinau,
Numanymai tavo kitoki:
Tu svetimą myli labiau,
Kalbos gi lietuvių nemoki.

(“Lietuvaitei, nemokančiai lietuviškai”, 1900 m.).

Su svetimai kalbai persidavusia lietuvaite A. Jakštas jau ir satyros žodžiu ėmė kalbėti, kaip be-
ne tuo pat metu Maironis kalbėjo apie garsiąją Ra-
seinių Magdę, pasisavinusią svetimus papročius ir
paniekinusią lietuviškuosius. Dar su lėle tebežaid-
žianti Jakšto pavaizduota mergytė gyrėsi:

Aš truputį moku skaityti. . .
Ar lenkiškai? klausi. Juokai tik vieni,
Nes kas gi lietuviškai skaito Kaune?!
Tik kaimo muzikai, fe, biau rūš, seni,
O aš ne muzikė, ne, ne.
Tai niekis, kad tėtė lietuvis. Bet aš
Ir dėdę Žvirblinską iš lenkų turiu,
Jis lenkišką man maldų knygą parneš,
Tokią, žinai, vardu gudriu. . .

(“Lėlė”, pagal L. Kondratavičių).

Šią mergelę išgelbsti lietuvybei tik tikėjimas:
sužinojus, kad Jėzus ir lietuviškai supranta (!), ža-
da jo paklausti ir su savo lėle lietuviškai uždai-
nuoti!

Išpėjęs, kad tos lietuvės, kurios meldžias iš sa-
vo “Šaltinių”, bus ir danguj “tarp pirmutinių”, A.
Jakštas taikliai pašiepė tas miestietes, kurios ir
melstis mėgo lenkiškai:

O jau miesto moterys,
Kad viskas būt poniškai,
Net ir Dievui poterius
Kalba “nepagoniškai”. (“Lietuva”, 1910).

Poetas šaukiasi net legendinės galiūnės Nerin-
gos pagalbos prieš rusų ar lenkų užmačias Lietu-
voj:

Ei, Neringa, vėl mums ateiki,
Suteiki dvasiai galybės,
Papaike, nusilpę, nesveiki
Senos nebejauciam stiprybės,
Va, grimzta valstybės vežimas,
Ištrauk jį į gerąjį kelią!
Te Lietuvą naujas pylimas
Apsaugo nuo ruso, lenkelio. (“Neringa”).

Adomo Jakšto poezijoje gausu poetinių priemo-
nių, kaip epitetų, palyginimų, kurie imti iš lietu-
vaitės pasaulio, iš jos aplinkos. Motutė tai sengal-
vėlė, kaip toj liaudies dainoj, o sesutė — lepūnėlė
gerąja prasme:

Ačiū už maldas motutės
Sengalvėlės,
Už dainas jaunos sesutės
Lepūnėlės. (“Ačiū, ačiū”).

Palangos jūra tai močiutė, kuri turi dukrelių
būrį (bangas), kurios turi šokti liepiant tėvui vėjui.
Žiema saulei tai sesė, o rudenį ant medžio šakos
likęs lapas tai lyg “be motušės vaiks” (“Paskutinis

lapas"). Poetas žvelgia į žvaigždžių milijonus, kurios jį vilioja "lyg merginų akys" ("Sapnas"). Lietuvaitės fizinio ir dvasinio grožio jis mato tautinėj vėliavoje:

Gelsva kaip kasos mūsų mergaičių,
Žalia, kaip jų rūtelės,
Gražiai raudona, kaip mūsų doro
Jaunimo veidužėliai.

("Mūsų vėliava", 1918).

A. Jakšto poezijoje gausu prozopopėjų-sugyvinimų. Tėvynė tai kaip motina, kuri svetimųjų nualinta, buvo užmigusi, bet "Tėvynės mylėtojas" ją žadina keltis laisvam, nepriklausomam gyvenimui (tas žadintojas čia, be abejo, Maironis su tokiais savo poezijos posmais, kaip "O vienok Lietuva juk atbus gi kada: neveltui ji tiek iškentėjo").

O prieš tai ta tėvynė-motinėlė buvo "nuplyšusi, nuvarginta", "upėmis susirišusi, pievomis išmarginta". ("Lietuva").

Simboliniams vaizdams išreikšti A. Jakštas irgi ima įvaizdžius iš moteriško pasaulio. Poeziją ir Fantaziją jis savo sumanytoj, bet neišbaigtoje poemoje "Kelionė" vadina "jaunutėm dvynėm sesėm", kurių Globėjas — Protas (vyras). Tiesa A. Jakštui yra ta miela draugė, kuri jį paguodžia ir pralinksmina:

Miela drauge, skaisti, nors slaptinga,
Viena tu gaivini ir paguodi;
Be Tavęs mano siela varginga
Giliu miegu beminčiu užminga. . .
Ir sapnuojas sapnai jai vien juodi. . .

("Mano draugei").

Nežinomoji "Ji" poetui tokia graži ir brangi, kad jis apie ją su ypatinga pagarba ir padėka kalbą, nes

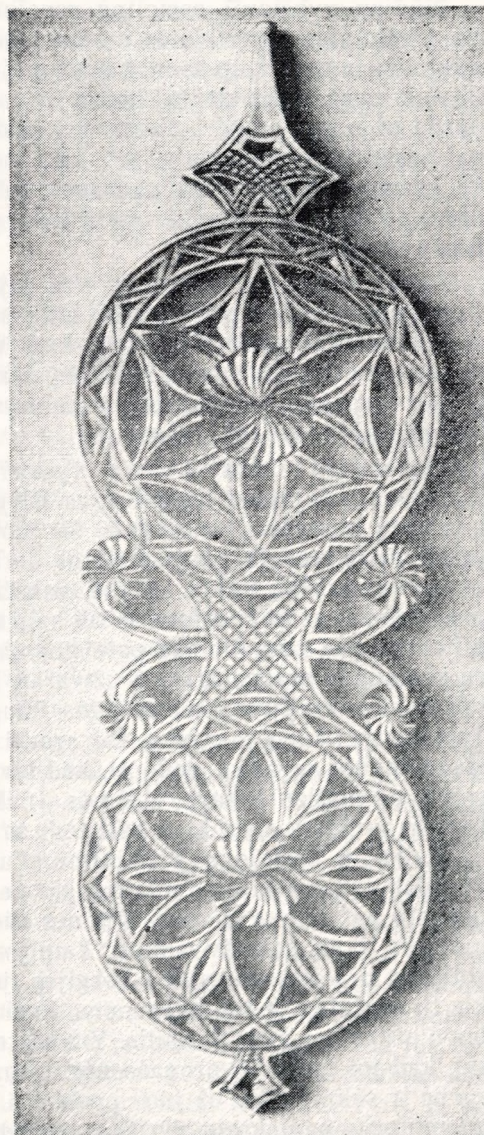
Ji jaunystėj mane sulietuvino,
Švieson mudu vartus su ja kėlėva.

("Ji", 1904).

Baigiant tenka pasakyti, kad Adomo Jakšto poezijos lietuvaite tebėra gyva ir šandien ir savo pavyzdžiu, poeto jai įdiegtu išauklėjimu aiškiai tebekalba šių dienų lietuvaitei, nepaisant kur ji bebūtų — savo tėvynėj ar už jos ribų.

P. S. A. Jakšto poezijos rinkiniai, be "Dainų skrynelės", yra: "Rudens aidai" (1911 ir 1920) ir "A. Jakšto lirika" (1930). Jo poezijos yra antologijose "Lietuvių poezija" (Vilnius, 1969), "Lietuvių poezijos antologija" (Chicago, 1951) ir žurnale "Aidai" (1960, nr. 9). A. T.

VERPSTĖ, LIAUDIES MENAS

MOTERYS

P. GAUČYS

Kaip jos keičia amerikiečių gyvenimą

Nūdien vykstanti socialinė revoliucija perkeičia tradicinius amerikietės moters kaip namų šeimininkės ir vyro kaip šeimos maitintojo vaidmenis. Beveik pusė amerikiečių žmonių ir motinų jieško darbo už namų ar nori dirbti savo profesijoje. Pagal paskutinius duomenis 70% visų moterų pasisako esančios patenkintos panašaus pobūdžio gyvenimu. Vyrai vis daugiau prisideda pagelbėdami namų ruošoje.

Lyčių uždavinių skirtumai yra sujaukti auklėjime, laikysenoje, apsirengime, šukuosenoje ir netgi sporte. Keliamas klausimas, kaip visa tai atsilieps į amerikiečių vaikus? Ar begalės šeima išlikti? Ar vyrai bus "nuvyrinti", o moterys pataps varžovėmis ūkinėse lenktynėse?

Dabartiniu metu JAV-se vystosi vadinamas "unisex" judėjimas, besistengias išlyginti skirtingus vyrų ir moterų vaidmenis. Šis moterų maištas prieš būklę, kurioje jos pastatytos darbo, politikos ir už šeimos ribų įtakos srityse, ankščiau joms neprieinamose ar toleruojamose tik kaip antros rūšies pilietėms, — daugelio yra pateisinamas. Tas moterų pastangas prasilausti pro užtvaras, kurios nepateisinamos ir visuomenei žalingos, daug kas remia. Tačiau, sociologų manymu, tai svarbi amerikiečių visuomenėje apraiška, rodanti, kad tėvystė ir motinystė vis mažiau beturi reikšmės. Ir iš tikrųjų dabar vis sunkiau ir sunkiau būti tėvu ar motina.

Kaikurių sociologų įsitikinimu, "unisex'o" judėjimas padarys labiau nelaimingas ne tik moteris, bet taip pat vaikus ir senus žmones. Jie abejoja, ar moterys tikrai gali išsivaduoti, kaip jos sako, iš savotiškos praeityje buvusios vergijos, jeigu jos siekia tų vertybių ir tos laikysenos, kurių dėka joms buvo uždarytas vyrų pasaulis. Yra moterų įsitikinusių, kad jos gali būti pranašesnės ir sumanesnės už vyrus ir sėkmingiau už juos prekiauti. Tačiau, jeigu moterys paniekintų vyriškas vertybes, vyrų vi-

P. GABARNI

PAŠNEKESYS

suomenėje praktikuojamas vertybes, tai būtų savęs apgaudinėjimas, iliuzija. Tai turėtų labai didelį poveikį šeimai. Tuo būtų padarytas duryse plyšys, leidžias moterims įeiti į biznio, politikos, mokslo ir kitų sričių pasaulį, kuris dabar tvarkomas vyrų nustatytais dėsniais. Mat, vyras ar moteris, įžengę į darbo pasaulį, turi dirbti 8 valandas, turi būti pasiruošę dirbti antvalandžius, turi būti pasiruošę dirbti pilną laiką. Tai reiškia, kad tokio vyro ar moters padėtis šeimoje patampa vis sunkesnė, jiems norint atlikti tėvo ar motinos uždavinį. Štai kodėl daugelis žmonių nenori prisiimti tėvystės atsakomybės kas išaiškina amerikiečių kūdikių gimimų skaičiaus mažėjimą ir milžinišką skyrybų skaičiaus didėjimą.

Dabar moterys yra linkusios lygiom su vyrais dirbti už namų sienų. Todėl savo vyrams jos sako, kad jie turi grįžti į namus ir atlikti žmonių nepadarytą darbą. Jie irgi turi dirbti pilną laiką. Tai nereiškia, kad vyras su žmona turi sukeisti savo vaidmenis, bet tikriaus tėvo-motinos vaidmens išnykimą. Taip pvz. Švedijoje išleistas įstatymas, pagal kurį, vaikui sergant, tėvai gali išeiti iš darbo: tėvas pusę reikalingo laiko, o kita pusė motina. Motina negali būti visą laiką prie sergančio vaiko. Čia yra oficialus pripažinimas, kad vaikui reikia abiejų tėvų. Sociologai, stebintieji šį reiškinį, pažymi, kad abiejų

tėvų darbas už namų labiausiai paliečia vaikus. Dažniausiai tėvai išipareigoja juos auginti iki mokyklinio amžiaus. Tada tą pareigą palieka mokyklai. Joje, nors ir pakankamai gabūs vaikai, nebūna skatinami kuo nors labiau domėtis. Tokie vaikai dažnai sako: "Aš nieku nesidomiu". Šiaip, tai nieko baisaus, tačiau tai iš vaikų atima kūrybinių pastangų jausmą. Bet, jeigu tėvai nusišalina nuo savo tėviškų pareigų prieš jų vaikams pradėdant lankyti mokyklą, tada sulaukiama daug rimtesnių pasekų. Tuomet vaikų laikysena sudaro problemą, nes jie nebūna "suvisuomeninti" jokioje srityje, jie neigia atsakomybės jausmą, pagarbą kitiems. To išmokstama iš vyresniųjų. To neišmokstama iš to paties amžiaus vaikų. Tai veda į labai paplitusį vandalizmą amerikiečių mokyklose. Vis labiau ir labiau mokytojams tenka imtis policininkų pareigų, atidedant į šalį mokytojo pareigas. Tai jau pragaistinga būklė. Savo kraštutiniausioje formoje vaikai, kurie niekad nebuvo žaidę su suaugusiais, parodo menką sugebėjimą lenktyniauti, t. y. sugebėjimą galvoti, kas yra būdinga žmogui ypatybė. Tokie vaikai neturi patraukimo mokytis skaityti ar studijuoti. Kolegijos nusiskundžia maža savo studentų moksline pažanga.

Dabar vis daugiau tėvų tvirtina, kad vaikai jiems sudaro našta, jau nebe pasitenkinimo šaltinį, kaip būdavo anksčiau. Vaikai, būdami jau rūsi ir greit reaguoją, savo laikysena parodo, kad jie negauna to, ko jiems reikia. Taip atsiranda žmonių, vaikus laikančių išperomis, su kuriais nemalonu ką bendra turėti. Tad nenuostabu, kad dabar yra daug jaunuolių, kartu gyvenančių, bet nesusituokusių, nes jie nenori vienas kitam išipareigoti. Jų laikysena gali būti suprantama, nes kartą išipareigojus, atpildas už susituokimą ir patapimą tėvais nėra labai augštas. Vedybų atnešamos bausmės ir suvaržymai tolydžio vis didėja, netgi į tai žiūrint vien ekonominiu požiūriu: mokesčiai žemesni nesusituokusiai, dirbančiai porai, tik kartu gyvenančiai.

Jeigu dabartinis polinkis tęsis toliau, sociologai tvirtina, vaikai išaugs pasimetę, kai dėl jų kaip vyrų ir moterų vaidmens, nesusivoks, ką reiškia būti suaugusiu, ką reiškia būti sūnum ar dukra, ką reiškia būti tėvu ar motina ir ką reiškia turėti ir išlaikyti darbą.

Tokių blankų būsimos amerikiečių visuomenės vaizdą piešia daugelis sociologų, jeigu visa taip bus, kaip dabar kad yra. Norint tą paveikslą padaryti šviesų ir tą judėjimą pasukti kita linkme, jų manymu, reikia daugelį dalykų peržiūrėti ir pertvarkyti taip, kad asmenys, nori būti tėvais, galėtų tokie būti ir kad suaugusieji ir vaikai vėl grįžtų į vieni kitų gyvenimą. Anot tų sociologų, kiek tai liečia visą tautą, pirmoje eilėje reikia padaryti permainą darbo srityje. Visi yra pripažinę, kad norint sudaryti tinkamas sąlygas šeimai funkcionuoti, turi būti sudaryta kokia nors galimybė tėvams ir kitiems suaugusiems būti kartu su vaikais. Jeigu abu tėvai dirba, negalima reikalauti, kad abu dirbtų pilną

laiką, nebent valstybė nepagailėtų išleisti milžiniškų sumų sukurti kitą, alternatyvinę vaikų auginimo sistemą. Tai reikštų sukurti profesinius vaikų augintojus ir dienos meto vaikų priežiūros centrus. Tačiau neatrodo, kad valstybė įstengtų tai padaryti. Labiausiai veikšmingas, labiausiai humaniškas ir ekonomišką būdas išauginti ir išauklėti žmogų yra šeima. Ji turi daugelio tūkstančių metų praktiką

Norint esamą būklę pagerinti, sociologai siūlo pakeisti mokesčių sistemą taip, kad pramonės įmonės ir visos kitos darbovietės savo tarnautojus laikytų šeimos nariais, įvesdamos lanksčias darbo valandas, leidžiančias bent vienam iš tėvų būti namie, kai jų vaikai iš mokyklų grįžta namo. Dabar amerikiečiai turi milijonus taip vadinamų "visrakčio vaikų", grįžtančių į tuščius namus. Jie yra pirmieji dalyviai mokyklose iškylančių negerovių, nusikaltimų, skaitymo problemų ir visos eilės kitų.

Taip pat sociologai siūlo išleisti "dalinio darbo" įstatymą, leidžiantį tėvams dirbti nepilnas valandas. Tai nereikštų, kad motina turi grįžti namo ir prižiūrėti vaikus. Vaikų atžvilgiu abu tėvai atlieka skirtingus vaidmenis, nes, esant galimam pasirinkimui, tėvai rūpinasi savo vaikais ir bus su jais, jeigu tai bus priimta ir leista daryti. Sociologai tiki, kad padarius tokius pakeitimus, šeimą bus galima atnaujinti nepaisant "unisex" judėjimo. Nesvarbu ar tėvas dirbs, o motina bus namie, ar atbulai, ar abu dirbs nepilną laiką. Svarbu, kad kas nors bus namie.

Čia trumpai išdėčiau kaikurių vyrų sociologų pažiūras į abiejų tėvų darbą ir vaikų auginimą. Dabar padarysiu tą patį, pateikdamas kaikurių moterų sociologų pažiūras į minėtas problemas.

Prieš 25 metus dauguma vyrų nenorėjo, kad jų žmonos dirbtų už namų ribų. Dirbo tik neturtingų šeimų motinos, kurioms reikėjo daugiau pinigų šeimoms išlaikyti. Ir staiga patapo normalu, kad turinčios vaikų ir ištekėjusios moterys dirbtų, o vyrai mielai sutiko, kad jos dirbtų. Šeimoms patiko turėti dvigubą pajamą. Tačiau faktas, kad žmonai buvo leista dirbti, turėjo įvairių pasekų, nes darbas padarė žmoną nepriklausomą nuo vyro. Tai reiškė, kad skyrybų atveju ji galėjo rūpintis savo vaikais bent kiek geriau nei praeityje.

Tokių pakitimą padarė pramonės ir technologijos išsivystymas. Mūsų pačių gyvenimo eigoje technologija labai pagerino kūdikių maitinimą, taip kad jų gyvybė daugiau nepriklausė nuo pačių motinų krūtimi maitinimo. Taip įvykus, buvo panaikinta viena svarbiausių moters pareigų. Vidutiniškai amerikietė moteris turi du vaikus; jauniausias gimsta jai suėjęs 27 metus. Tuo būdu, kai jai suėina 33 metai, ji palieka laisvą ir gali kuo nors užsiimti, nes nėra surišta su savo vaikų maitinimu.

Tai viena didelė permaina. Kita — tai jos tuo pačiu metu įsijungimas į darbą. Tai reiškia, kad žmona daugiau nebeprisklaido nuo savo vyro. Ir tai turi gilią reikšmę socialiniam visuomenės pobū-

V. KLEMKĀ

JAUNUOLĒS

džiui susidaryti. Mūsų visuomenėje yra išgalėjusi tokia tvarka, kad moterys ekonomiškai turi priklausyti nuo vyrų. Dar mažos mergaitės jau mokomos būti mandagiomis ir šypsotis vyrams, nes jos netrukus bus ekonomiškai priklausomos nuo jų. Jų vienintelis turtas — jų patrauklumas vedybų turguje. Dabar, kai moterys bus įsijungusios į darbo turgų, praranda prasmę tas mandagumas, kuris

anksčiau buvo reikalingas, norint susirasti vyrą.

Tai nereiškia, sako sociologės, kad vedybos išeis iš mados, bet skyrybos vis daugės. Taip pat tolydžio daugės ir bevaikių santuokų. Asmenys su augštu mokslu ir iš augštesnių sluoksnių pamatė, kad vaikai sudaro medžiaginę atsakomybę. Dirbančios poros dažnai turi sujauktą gyvenimą, jeigu motina neišeina iš darbo ir nepasilieka namie su vaikais. Norint, kad sumažėtų bevaikių šeimų skaičius, reikia, kad valdžia įsteigtų daugiau vaikų darželių vaikams nuo dviejų metų amžiaus.

Paprastai žmonės vis dar tebetvirtina, kad esą natūralu, jog tėvas išlaiko šeimą, o motina augina vakus. Į tai moterys sociologės atsako, kad vienintelis skirtumas tarp vyrų ir moterų esąs tas, kad jie negali gimdyti vaikų. Tačiau nesą duomenų, rodančių, kad galėjimas pagimdyti vaiką būtų susijęs su galėjimu būti gera motina. Jeigu taip būtų, mes neturėtume blogų motinų. Į priekaištą, kad abiejų tėvų nebuvimas namie neigiamai atsiliepia į šemas ir į vaikų būdą, moterys sociologės atsako, jog jos numato lėtą keitimąsi institucijų ir ryšium su tuo kūdikiams prižiūrėti pankankamą valdinių vaikų darželių atidarymą. Kartu su tuo ir tėvai dalinsis vyresnių vaikų priežiūra namie. Į klausimą, kokius vaikus tokia sistema išaugins, jos atsako, kad nežinia, nes iš viso mes nežinome, kaip išauginti tokius vaikus, kokių mes norime. Jeigu bus pasukta judėjimo siūlomu keliu, jos pripažįsta, kad tada įvyktų socialinė painiava. Bet dėl to nereikia nusiminti, nes mes turime dar didesnių painiavų, kaip pvz. atominė bomba, milijonų žmonių nedavalgymas ir aplinkos tarša.

Ar galinti išgalėti nauja socialinė santvarka padarys moteris laimingesnes? Vienos bus laimingesnės, kitos bus nusivylusios. Kai dėl vyrų, tai, be abejo, anksčiau jiems buvo daug geriau, nes žmonos atlikdavo visus namų ruošos darbus, nereikėjo keisti kūdikio vystyklų, plauti indų ir t.t. Ateityje jiems reikės ne tik dirbti savo profesinį darbą, bet ir vis daugiau prisidėti prie šeiminkystės namie.

Kai kas pranašauja, kad moterims išsikovojus lygias teises su vyrais, amerikiečių tauta pataps mažiau karinga ir bus taikingesnė. Tačiau kaip visuomenė — ji nepataps tobulesnė. Sociologės gan pesimistiškai žiūri į ateitį ir tvirtina, kad mes esą gyvename savotiškoje vergų visuomenėje. Vyrai įsitikinę, kad būtybės, vadinamos moterimis, gyvena tik tam, kad jiems tarnautų. Dauguma vyrų galvoja, kad žmonos turi jiems paruošti pusryčius ir visą kitą tuo metu, kai jie, mažai ką dirbdami slampinėja po namus, netgi ir tada, kai jos dirba už namų. Vyrai nori, kad moterys nusileistų vyrams, kad nuo jų priklausytų, o išdidžios moterys, kad būtų pažemintos.

Čia trumpai atpasakotos vyrų ir moterų sociologų pažiūros į šeimą ir teisių lygybę. "Moters" skaitytojos tesprendžia pačios, kas iš jų daugiau ar mažiau teisūs, ir kaip jos norėtų, kad būtų.

ŽYDINČIŲ AGUONŲ LAUKAS

S. VILKAUJA

Pagaliau išsiruošėm abu su vyru važiuoti į jo tėviškę, nes tėvai ir broliai dar nebuvo matę marčios. Taip atsitiko todėl, kad mudu neruošėm didelių vestuvių, nes nenorėjome daryti išlaidų. Aš žinojau, kad Lietuvos ūkininkai, o ypač turtingieji kapsų ir zanavykų šimtamargiai buvo labai konservatyvūs. Aišku, jog bus nepatenkinti, kad marti iš miesto. „Ar negalėjo apsivesti kokią nors ūkininkaitę!“ pasakys tėvai. Aš rūpinausi, o mano vyras juokavo ir galų gale mane nuramino ir beveik ištikino, kad jis negalėjęs vesti merginos iš kaimo, nors ir labai gražių yra. . . Ką gi ji veikė Kaune? Tikrai būtų labai nelaiminga, nes neturėtų rūtelių darželio, negalėtų šienelio grėbti, nė linelių rauti. . .

Tad vieną saulėtą vasaros rytą išvažiavome. Vilkaviškyje jau mudviejų laukė vyro brolis su žmona ir senukas dėdė. Ta pačia proga jie buvo užėję į Apskrities valdybą kažkokiais ūkio reikalais. Nustovėję per savaitę arkliai smarkiai nerimavo. Kalbant apie arklius, tai vyro tėviškėje visi buvo mėgėjai gerų arklių. Tikrai neprisimenu, kiek jų turėjo iš viso, bet du laikė nedirbamus. Tie gražūs juodbėriai, pusiau trakėnai žirgai buvo laikomi tik sekmadieniams, kai važiuodavo į bažnyčią, į atlydus, svečiams ar vestuvėms. Nors jų ūkis buvo didelis (49 h.), bet tai buvo ir didelė prabanga. Tačiau jau taip turėjo būti, nes tokią tvarką atrado tėvai, o jaunieji to papročio nekeitė.

Tokie tai žirgai buvo apdainuoti mūsų liaudies dainose. Toksai žirgas buvo geriausias kario draugas. Su tokiu žirgu brolelis, sulaukęs vakaro, „jodavo pas mergelę“. Gal senas tėvelis ir bardavo sūnelį, „kam pamilo mergelę, o apleido žirgelį?“ Kas žino? . .

Važiavome naujai išžvyruiotą vieškelį iki Bartininkų. O čia prasidėjo kalneliai. Vytauto D. laikais Bartininkai priklausė kunigaikščio išdui. 16 a. juos valdė Radvilai. Kai 17 a. siautė maro epidemija, labai daug žmonių išmirė. Nuo senovės apylinkės ūkininkai buvo garsūs bitininkai. Žmonės juokdavosi, kad jų medaus yra ragavę net Lenkijos ir Prancūzijos karaliai. Po pirmojo sukilimo (1831 m.) caras padovanojo Bartininkus rusui generolui Nosticui, kuris labai žiauriai skriaudė ir išnaudojo žmones.

Bartininkus aplankiau pirmą kartą. Čia buvo keliolika namų, valsčiaus raštinė, mokykla, užsilikę

dvaro trobesiai, klebonija ir balta, dviem bokštais bažnyčia. Čia būdavo garsūs šv. Petro ir Povilo atlydai. Ne tokie, kaip Alvito šv. Onos, bet ir čia suvažiuodavo labai daug žmonių. Nepriklausomos Lietuvos laikais Bartininkų valsčiaus ūkininkai gyveno gražiai ir pasiturinčiai, nes žemė derlinga. Nors buvo ir mažžemių, bet ir tie stengdavosi neatsilikti. Puikiai augo kviečiai. Sakydavo, kad tai yra Lietuvos kviečių aruodas.

Sustojus Bartininkuose, brolis su broliene užėjo į krautuvę kažko nusipirkti, o vyras paėmė dar kilogramą saldainių vaikams lauktuvių, nors mudu iš Kauno turėjome pasiėmę dovanų. Susitvarkę ir atsikvėpę, pajudėjome toliau.

— Kai kitą kartą atvažiuosite, tai aplankysime Ožkabalių Jurkynus. Čia netoli. Tik 3 kilometrai, — pradėjo pamažu dėdė. — Ten dabar jau turime ir daugiau giminių. Mat, Jurkynukas vedė Sirutytę, o Sirutis Basanavičiūtę. Dabar jie visi giminiuoja si.

— Ar jūs, dėdė, matėte daktarą Basanavičių? — paklausiau.

M. BICIŪNIENĖ

MERGAITĖ

VESTUVĖS (GOBELENAS)

— Mačiau, ale jis labai retai parvažiuodavo. Mat, ėjo mokslus Maskvoj, o paskui jau ilgai gyveno kituose kraštuose. Jis prašydavo senoviškų dainų ir pasakų parinkti, nes tai, girdi, bus reikalinga mokslui. Daugiausia dainas užrašydavo jo brolis, bet ir mes dažnai visi padėdavome. Net ir pie-menukas kartais padainuodavo. . .

— Ar jūs, dėde, skaitėte daktaro išleistas dainas? — paklausė vyras.

— Ne! Ko gi mes skaitysime? Juk tas dainas mūsiškiiai dainuodavo. Va, dar ir dabar Vartų kaimo vyrai, kai uždainuoja subatos vakarais, susirinkę seniūno kieme, tai net laukai skamba. . . Valandėlę patylėjęs, dėdė tęsė toliau:

— Brolis kartais nusiskųsdavo, kad daktaro žmonos nematė. Mat, jis ten vedė vokietaitę. . . Ale ji jauna netrukus mirė. . .

Staiga brolis pasuko arklius į šoną ir sustojo, o aš pamačiau didžiausią lauką raudonai žydinčių aguonų. Aš net surikau:

— Iš kur tiek daug aguonų? Kokios gražios!

— Na, tai lipkime, — paragino brolis. Vyras šypsojosi ir sekė mane akimis, o aš nustebusi žiūrėjau į žydinčias aguonas. Jos visos buvo pilnavidurės ir raudonos kaip bijūnai.

— Čia visuomet sustojame, kai grįžtame iš Bartininkų. Mat, čia yra mūsų tėviškės sodybos. . .

— ramiu balsu ir ištęstai, kaip beveik visi Sūdavo ūkininkai, pradėjo pasakoti dėdė. — Čia senovėje buvo kaimas. . . Čia mūsų seneliai, mūsų tėvai gyveno, čia jie dirbo, augino vaikus ir ėjo dvarui baudžiavą. . . Kai kaimus pradėjo skirstyti į vienkiemus, mūsų senelis paprašė, kad jam paliktų šiek tiek žemės sodybose. Valdžia sutiko, bet užtat atkirto tokį pat sklypą vienkiemio žemės. . . Dar keli kaimynai pasiliko sklypus. . . Seniau čia sodydavome bulves. Didelės užaugdavo. Mat, žemė čia gera. Paskui sėjome ir linus. Gražūs linai, kai sužydėdavo. . . Ale, va (parodė dėdė į brolienę), atėjusi iš Piliakalnių, užsimanė aguonų. Matė kaž-

kur. . . Dabar jau viskas kitaip. Mat, irgi lankė agronomų suruoštus kursus mokykloje. Pabandėm. . . Vieniems patiko, kitiems ne. Kai kurie kaimynai sako, kad, girdi, Jurkynas be reikalo tik pinigų mėto. Geriau apsodintų sklypą cukriniais runkeliais. Gal ir negerai? Ale mums patinka. . . Va, ir jūs sakote, kad gražu. . .

— O ką jūs darote su tiek daug aguonų? — pasiteiravau.

Čia jau kalbą perėmė brolienė:

— Kepame aguonų pyragą. Kūčių dieną šližikus, triname aguonų pieną. Kartais duodame ir kaimynams Kalėdoms. O vaikams geriausiai patinka skryliai su aguonom. Kai jie prisivalgo skrylių, tai labai gerai naktį miega. Darbo su jom nedaug. Rudenį nuraunam kaip linus, surišam į pėdus, kad galvos būtų aukšty, nes sėklos gali išbirti. Daug aguonų negalima išbarstyti, nes reikia ir kitiems metams pasilikti sėklai. Surištus pėdus parvežame namo ir sustatome prie klėties, kad geriau nunoktų.

Priėjau arčiau prie žydinčių aguonų. Jos visos buvo aukštos, o žiedai tokie dideli, kad ką tik gali apimti abiem delnais, o pumpurai — kaip kumštis.

— Kaip jas galite išlaikyti tik raudonas?

— O! Čia tai jau visų darbas, — įsiterpė brolis. — Kai tik pamatom baltą aguoną, tai tuoj brenam ir išraunam.

Pasidžiaugėm žydinčiomis aguonomis, pasižvalgėm po apylinkes, kur žaliavo išplaukęs vasarojus, kvepėjo dobilai, o nunokusių rugių auksinės varpos lenkėsi žemyn, nes artėjo rugiapjūtė. . . Saulutė jau leidosi už Pajevonio kalnelių, o vyro tėviškėje visi laukė atvažiuojančių svečių. . .

Dabar ten nėra žydinčių aguonų. . . Laukai pri-skirti prie kolchozų, o traktoriai nuarė sodybų ežias ir kapčius. . . Apiplėštas lietuvis ūkininkas, iš kurio atėmė žemę, namus, gyvulius ir padargus, buvo ištremtas 25 metams į Sibirą, kad persiauklėtų ir išmokyti padėkoti už "atneštą saulę". Juk tos žemės mūsų ūkininkui nepadovanojo nė caras, nė carienė. Panaikinus baudžiavą, lietuvis kaimietis

kibo savo pūslėtom rankom į žemelę, dirbo, taupė ir net supirko nuo nusigyvenusių rusų generolų ir prasigėrusių lenkų plikbajorių dvarų žemes. Juk Ožkabalių Jurkynas net buvo atvažiavęs į Ameriką ir Pensilvanijoje kasė po žeme anglis. Užsidirbęs ir susitaukęs pinigų, grįžo atgal ir nupirko nusigyvenusio lenko dvarponio dalį žemės. Ir juo skaudžiau, kad mūsų ūkininkai, tremiami į Sibirą, turėjo patys pasirašyti sau kaltinamąjį aktą, jog nemokėjo mokesčių, neatliko pyliavos ir kt. Darbštus ir rūpestingus Lietuvos ūkininkas mokėjo mokesčius, o pyliavą valdžiai atiduodavo su kaupu. . .

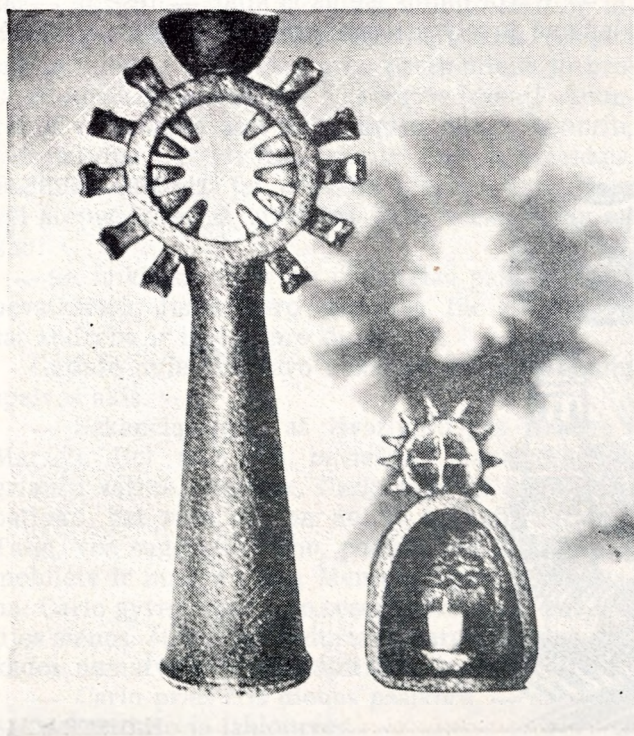
Ir šiandien, po daugelio metų, kai aš grįžtu į praeitį ir nuklystu į gimtosios tėviškos laukus, man lyg pro pievų rūką iškyla kartais raudonai žydinčių aguonų laukas. . . Jeigu aš būčiau poetė, tai gal ir parašyčiau eilėraštį apie aguonas, kaip poetas K. Binkis:

Visas kraštas — vienos gėlės!
Ar čia žemė, ar čia rojus?
Ugniaspalvės aguonėlės —
Tik liepsnojas, tik liepsnojas. . .

Iš dienoraščio

D. ANTUŠAS

ŽVAKIDĖ

GAILUTĖ

MARIJA R. KUHLMANIENĖ

Kai Gailutė išlipo iš Mentonos į Nicą atvežusio ją autokaro, ji Arvydui pasirodė tokia pat balta ir nepaliesta, kaip pavasarėjančiame miške tik ką pražydusi snieguolė. Ir tokia pat žavėtinai gležna ir kukli. Tie švlesūs plaukai tas laibas kakliukas, toji nedrąsiai į šoną pakreipta galvutė.

— Kaip tavo tėveliai? Ar jau spėjo kiek po kelionės pailsėti? — prisiglausdama prie sužadėtinio, beveik pašnibždomis paklausė jį.

— Jie okay ir kupini energijos. O Mama tiesiog nesitveria nekantrumu pagaliau su tavimi susipažinti. Ji sako, kad tai būsiančios pačios laimingiausios jos gyvenime Velykos.

Gailutė susirūpinusi nuleido galvą.

— O aš taip bijau, kad galiu jiems nepatikti. Kad jiems gali pasirodyti negražu, kad mano motina pensijone tarnauja už kambarinę, kad mano močiutė būdavo "concierge". Jie tikriausiai mano, kad tu, vienturtis turtingo daktaro sūnus, ten pas jus Čikagoje būtumei galėjęs susirasti ką nors žymiai šaunesnio.

— Liaukis tauškusi niekus, Gaile! Jie juk žino kad, karui pasibaigus, jūsų šeima dėl tavo, amžinatilsį, tėvo plaučių ligos negalėjo patekti Amerikon ir kad, jums įstrigus Europoje, tavo motinai teko imtis pirmo pasitaikiusio darbo.

Arvydas pagriebė Gailutės ranką, ir jie beveik bėgčia perkirto visada sujudusią Promenade des Anglais.

— O kas link tavęs pačios, tai jie juk į tave stambiai įsimylėjo jau iš fotografijų, — jiems bežingsniuojant Royal viešbučio link, tęsė jis. — Jie vis kartoją, kad tu esanti tokia skaisči, tokia, anot jų terminologijos, nesugadintai lietuviška. Visai netokia, kaip mūsų suamerikonėjusios čikagietės, ir kaip tik tokia, kokios jie man visada norėję. . . Mama netgi mano, kad mūsų pripuolamas susitikimas čia Prancūzijoje buvęs Aukščiausiojo atsakymas į jos maldas. . .

Gailutė nustebusi žvilgterėjo į sužadėtinį, bet paskui staiga linksmai nusijuokė.

— Kai aš tada tave ir tavo draugą pamačiau mūsų pliažė, aš jus palaikiau tikrais bepročiais. Nejaugi jie nežino, kad pas mus Rivieroje niekas žiemą nesimaudo, pagalvojau aš.

O mums, Kalėdų atostogoms ištrūkus iš neapšildytų Heidelbergo universiteto rūmų, pas jus Mentonoje pasirodė kaip kokiuose tropikuose!

— Geri tau tropikai, kad vos įbridęs į jūrą, tuoj pat suspiegei: "ai, ai, kaip velniškai šalta!"

— Tik džiaukimės, kad suspiegiau! Jeigu nebūčiau šitaip lietuviškai išsižiojęs, tu greičiausiai bū-

tum pro tuos du idiotus taip ir praėjusi.

Jiems pasiekus Royal viešbutį, Arvydas Gailutė užsivedė į jo baltom ir raudonom tulpėm apsodintą terasą.

— Tėvai prašė, kad mes jų čionai palauktumėm. Mama sakėsi norinti kiek persivilkti ir susitaisyti plaukus. O tėvas dar syki nusiskusti. Jiems, mat, labai svarbu tau padaryti gerą pirmą išpūdį...!

Jie atsisėdo prie tik ką pasiliuosavusio staliuko ir užsisakė po citron pressė.

— Šitas viešbutis be galo brangus, — apsidairydama aplink, pastebėjo Gailutė. — Vienas iš pačių brangiausių visoje Nicoje. Tik pasižiūrėk, kokios visos šitos moterys gražios ir elegantiškos! — Ji delnu perbraukė per savo baltos, kuklios suknelės sijoną. — Aš čia kaip ir nepritinku. . . .

— Aišku, kad pritinki! — nuramino ją Arvydas, bet slapčia pilnai sutiko, kad jo nedrąsi, truptų nežemiška mergaitė, tikrai visiškai nesiderino su šita triukšminga, dirbtinai puošnia atmosfera, su šitais šmaikščiai gėrimus išnešiojančiais padavėjais, su šitu akinančiai žydriu Rivieros dangumi ir netgi su šita tamsiai mėlyna, koketiškom vilnelėm pasipuošusia jūra.

Arvydas primerkė savo apskritas žemažiures akis, ir jam staiga pasivaideno senovės Lietuva. . . Paslaptinai ošianti šventoji giria, kurioje po milžinišku, išsišakojusiu ąžuolu būrys šviesiaplaukių ilgais baltais apdarais apsirėdžiusių vaidilučių kurena amžinąją ugnį. . . Ir kai viena iš jų netikėtai pakelia savo veidą, jis pamato, kad tai jo Gailutė. .

— Man rodosi, kad tau būtų labai pritikęs Vaidilutės vardas, — susisvajojęs ištarė jis.

— Nejaugi aš tau atrodau tokia šventa? — nusijuokė Gailutė ir, jai atmetus galvą, Arvydas pastebėjo, kad jos ausyse žybtelėjo deimantiniai auskarėliai.

— Iš kur pas tave šitie auskarai? Aš jų dar niekados nesu matęs? — apgailėstaudamas, kad jų šaltas ir netgi vulgarus žėrėjimas visiškai sugadino jo tauriąją viziją, paklausė Arvydas.

— Man juos kadaise dovanojo vienas vietinis italiukas.

Arvydas pasitaisė akinius ir, neįstengdamas nusišlėpti lengvo pasibiaurėjimo, dar syki pažvelgė į auskarus. — Jeigu jie tikrai deimantiniai, jie turėtų būti labai brangūs?

— Aišku, kad deimantiniai! — beveik išsiveidusi sušuko Gailutė. — Ir aišku, kad brangūs. Kaip tik dėl to jų brangumo ir buvo išėjusi visa. . . visa šita istorija.

— Kokia istorija?

Gailutė papūtė savo rausvas, nežymiai padažytas lūputes.

— Nieko ypatingo. Tau tikrai nusibostų klausyti.

— Bet tu gi žinai, kad man viskas apie tave įdomu!

— Jei būtinai nori — papasakosiu. . . — ištesdama žodžius, nenoriai atsakė Gailutė. — Užpernai rudenį vienoje Mentonos diskotekoje susipažįstu su tokiu Carlo Alfieri, — pradėjo ji. — Beveik iš pirmųjų žodžių pasirodė, kad mes gimę tą pačią dieną — lapkričio trečią. Kadangi abu esame skorpionai, tarp mūsų tuojau užsimezga gyvas pašnekesys. Nors jis ir nėra gražus, pas jį daug tipin-gai itališko "šarmo", be to, jis moka jausmingai padainuoti ir neblogai groja gitara. Ir kadangi italams dar iki šiol labai patinka natūralios blondinės, jis netrukus prisipažįsta esąs į mane "enamorato".

— O tu? Ar tu į jį irgi buvai įsimylėjusi?

Gailutė truktekėjo pečiais, bet nieko neatsakė.

— Kartą mums išėjus iš kino, — tęsė ji, — aš viename juvelyro lange pamatau va šitus auskarė-

T. KULAKAUSKAS

ILIUSTRACIJA

lius. Carlino, sakau, dovanok man juos Kalėdoms. Prisipažinsiu, kad pradžioje aš tik pajuokavau — jų, kaina buvo trys tūkstančiai naujųjų frankų anais laikais apie aštuoni šimtai jūsiškių dolerių. O Carlo juk tik paprastas, neturtingas berniokas. Bet kai, užuot man atsakęs, jis tik garsiai ir ciniškai nusijuokia, į mane įlenda kažkoks biesas. Jeigu tu man jų nedovanosi, viskas tarp mūsų bus baigta, pareiškiu. Tout serra fini.

Gailutė sriubtelėjo lemonado ir nusišypsojo pro juos prabėgančiai, rausvą pliušinį kiškį besinesančiai mergytei.

— Supratęs, kad aš nejuokauju, — toliau pasakoja ji, — Carlo pradeda užsimušdamas ieškoti tų trijų tūkstančių frankų. Tu gi žinai, kokie tie italai kartais būna bepročiai — jie dėl amore gatavi padaryti bet ką. Jis bando tą sumą pasiskolinti pas gimines, pas draugus, netgi ją išlošti ruletėje. Kai niekas nepavyksta, jis verkia, daužo į sieną galvą. O aš kaip kokia ožka vis daugiau užsispiriu. Ir štai vieną dieną jis ateina į močiutės butą (ji tada jau sirguliavo), nusiveda mane į patį tolimiausią virtuvės kampą ir man sako:

— Mano pusbrolis mane supažindino su tokia pagyvenusia angle, ir ji man pasiūlė ją dviem savaitėm palydėti į Capri. Ji man žada už tai sumokėti tris tūkstančius frankų. Jis tartum dvejodamas pasižiūri man tiesiai į akis, o aš kvailutė tik trukteliu pečiais ir sakau:

— Važiuok, visi sako, kad ten Capri labai labai gražu.

Gailutė vėl nugeria lemonado.

— Kūčių vakarą jis man atneša auskarus ir juos beveik nemandagiai nusviedžia ant stalo. Voila! aš juos tuojau įsisegu, jais gėriuosi. O jis toks keistas, vengia mano akių, kramto apatinę lūpą. Visą sekančią savaitę jis dar keistesnis. Aš jam siūlau nueiti į diskoteką, arba pasiskolinus jo brolio motociklą, nuvažiuoti į kalnuose esantį Anunciatos vienuolyną. Bet jis tik krato galvą: „nenoriu, neturiu ūpo“. Ir vis toks niūrus, toks apsiniaukęs. Pagaliau man visa tai pradeda įgrysti. Kartą jam vėl atėjus, išimu iš stalčiaus šitus auskarus ir sakau:

— Še, imkis savo dovaną ir daugiau pas mane nebevaikščiok. Jis auskarų nepaima, tik kažkaip visas sudreba ir išbėga pro duris.

Gailutė nuleidžia savo nekaltas, neužmirštuolių spalvos akis.

— Sekančią dieną aš išvažiuoju pas draugę į Marselį. Bet man ten beviešint, mane pradeda griaužti sąžinė. Suprask, Carlo man nė kiek nebe patinka, bet man visvien dėl jo kažkaip neramu. Taigi, vos sugrįžusi namo, pasiskolinu iš kaimynų mobilėtę ir nužiu į kitą Mentonos galą, į Garavaną. Carlo gyvena pas savo seserį beveik ant pat Italijos sienos. Jų namuose duris atidaro man dar niekados nematytas, juodai apsirėdęs vyriškis.

— Carlo prieš tris dienas pasikorė, — sako jis. — Vakar buvo jo laidotuvės.

D. EIDUKAITĖ

JAUNIMAS

Gailutė plonais, beveik permatomais piršteliais pačiupinėja ausyse išsegtus deimantėlius.

— Ir žinai, kad man po viso šito iki šiol nesinorėjo į šiuos auskarus nė pažiūrėti, — tartum pati savo žodžiais stebėdamasi, pasakė ji.

Nors Arvydas ir nebuvo rūkorius, jis staiga pradėjo karštligiškai po kišenės ieškoti cigaretės.

— Bet kodėl tu šiandien juos vėl įsisegei, kodėl kaip tik šiandien? — pramurmėjo jis.

— Todėl, kad jie taip gražiai žvilga ir taip pritinka prie šitos mano baltos suknelės. Todėl, kad aš nenorėjau, jog tavo turtingi tėvai pamanytų, kad aš tik nuskursi tarnaitės duktė.

Neradęs cigarečių, Arvydas iš kišenės išsitraukė nosinę ir pradėjo ją šluostyti staiga suprakaitavusį savo veidą. Jam ant kaktos nustumus akinius, prieš jį besėdinti Gailutė tapo neaiški, lyg ir apsupta lengvos miglos, lyg ir nutolstanti.

Pajutęs netikėtą palengvėjimą, jis dar sykį perbraukė nosinę per kaktą, ir jo rankos užkliūdyti akiniai teksteldami nukrito ant marmurinių terasos grindų.

Tačiau švelni Gailutės ranka juos jam tuojau vėl uždėjo ant nosies.

— Štai tavo akulioriai! Kokia laimė, kad jie krisdami nesudužo.

Arvydas giliai atsiduso ir pakeldamas galvą, pamatė į juos besiartinančius savo tėvus. Laimingus, besišypsančius.

— Kaip aš džiaugiuosi pagaliau, kad tave galėjau išvysti! — ištiesdama Gailutei savo putnias, prižiūrėtas rankas, nuoširdžiai sušuko Arvydo motina. — Ir tu lygiai tokia, kaip Vydas mums tave buvo apsakęs. Lygiai, lygiai tokia!

Šių metų gale Venecuelos lietuviams suėjo 30 metų nuo atvažiavimo į šį kraštą. Venecuelos Lietuvių Savišalpos Bendruomenės įsisteigimo data — laikytina nuo pirmojo Valencijos miesto lietuvių susirinkimo, kuris įvyko 1948 m. Pirmasis lietuvių įsisteigimo susirinkimas Carace įvyko 1949 m. balandžio mėn. 17 d. per Velykas. Tais pačiais metais ir dieną įvyko taip pat ir pirmosios lietuvių pamaldos mažoje seselių koplyčioje. Jas atlaikė kunigas Antanas Sabaliauskas.

Apie daugelio kraštų lietuvių moterų gyvenimo aprašymus ir jų veiklą tenka skaityti įvairiuose lietuviškuose laikraščiuose ir žurnaluose, tik mažiausiai, tur būt, buvo rašoma apie mažos Pietų Amerikos valstybės Venecuelos visų užmirštas lietuves moteris ir jų veiklą. Venecuelos lietuvių moterys yra labai veiklios, gal net ir veiklesnės už vyrus, nežiūrint, kad 60% vyrų ir moterų yra vedę ar išeikę už svetimtaučių. Apkaltinti galima Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Centrą dėl per mažo pasirūpinimo ir neatkreipimo dėmesio į mažų kolonijų lietuvių gyvenimo likimą. Mus per 30 metų gyvenimo Venecueloje buvo aplankę vos tik du chorai, iš kurių vienas buvo suorganizuotas a.a. Jurgio Bieliūno privačios iniciatyvos. Meninis pasirodymas mus atgaivina. Mes trokštame ir džiūstame tame tropikos karštyje neturėdami nei meninės, nei tautinės pasipirties. Lietuvių spauda, jei ne oro paštu, mus pasiekia 6-7 mėnesių laikotarpyje, oro paštu spaudos nepajėgiame užsisakyti.

Grupinės nesantaikos bendruomenėje neturime. Susiklojus reikalams, bendradarbiauja visos moterys kartu, kaip lietuvės taip ir svetimtautės. Renkant naują valdybą, vyrų, norinčių dirbti bendruomenės darbą, neatsiranda. Dėl vienokių ar kitokių prie-

žasčių visi atsisako. Dėl to dažnai į valdybos sąstatą įeina kelios moterys. Man atrodo, kad netolimoje ateityje Venecuelos Lietuvių Centro valdybos pirmininko pareigas, tur būt, teks užimti vienai iš darbščių moterų. Faktinai pasakius, tur būt, neiškrypsiu iš tiesos, sakydama, kad beveik visą bendruomenės darbą atlieka moterys.

Sumažėjus bažnyčioje lankytojų skaičiui, ir čia moterys ėmė rūpintis, kaip išlaikyti tą tautinį tikėjimo žiburėlį, kad jis neužgestų, kuris jungė per tiek metų ir dar gali jungti ateityje visą Venecuelos lietuvių vienetą drauge.

Venecueloje lietuviškos pamaldos vyksta vieną kartą mėnesyje. Pasitarusios moterys nutarė, kad viena iš ponijų kas mėnesį po lietuviškų pamaldų vaisins bažnyčios lankytojus kava ir sumuštiniais, sekanti mėnesį kita ponija, ir taip išėilės keisis ponios ir jų vaisinimas. Lankytojai, išėję po pamaldų, gali nesiskubinti grįžti namo, bet prie kavutės ir sumuštinų turi progos pasikalbėti ir pasidalinti mintimis iš lietuviško gyvenimo veiklos ar jos darbų.

Veikiančiųjų moterų yra tik maža grupelė, ant kurių pečių guli visas Venecuelos lietuvių išlaikymas. Per 30 metų grupės veikimo sąstatas beveik nepasikeitė: vis tos pačios neat-sisako dirbti mūsų tautos ir tautiečių labui. Jos organizuoja visą darbą, ar tai būtų pašalpos klausimas, ar bendruomenės kasos papildymas, ar subuvimo paruošimo darbas. Vėliau, reikalui esant, į talką kviečia jaunimą ir visus kitus, kurie kaip tik gali prisideda prie to ar kito darbo įvykdymo. Įvykdytų darbų per 30 metų buvo atlikta daug, didesnių ir mažesnių. Visos įprastos švęsti tautinės šventės Lietuvoje čia taip pat buvo visuomet paminėtos, be to, visos kitos čionykš-

čio gyvenimo šventės, kurios taip pat pasidarydavo būtinios. Vietos spauda ir radio taip pat būdavo aprūpinami atitinkamais straipsniais ir paskaitomis. Nežiūrint to viso, nutautėjimas žengia sparčiais žingsniais pirmyn. Senajai kartai išmirus, labai sumenkės lietuvių veikla, jei neįvyks kokie labai palankūs lietuvių išlaikyti pasikeitimai. Gal būtų galima pasiūlyti ši iš vietos gyvenimo atrodanti nebloga mintis: kad bent vasaros mėnesiais keletas mūsų gabiųjų jaunuolių gautų laikinas stipendijas į jiems specialiai ruošiamus kursus, kurie apimtų lietuvių kalbos, tautinio sustiprinimo ir mūsų tautos pažinimo klausimus. Į tokius kursus gal galėtų atvažiuoti ir kitų mažesnių kraštų jaunuoliai, kuriems toks tautinis sustiprinimas taip pat labai reikalingas. Čia Venecueloje vokiečių kolonija jau tokį sustiprinimą jaunajai kartai daro.

Čia paminėsiu dalį moterų, dirbančiųjų bendruomenės ir visuomenės darbą, per 30 metų Venecuelos lietuvių gyvenime. Tai nenuilstamos mūsų tautos mylėtojos, būdinčios dėl lietuvių išsilaikymo.

Danutė Statkutė de Rosales

Danutė yra diplomuota Niujorko ir Šveicarijos universitetų žodinė vertėja. Puikiai reprezentuoja Lietuvą viso pasaulio išžymybių tarpe, su kuriais jai tenka dirbti. Dažnai matome Venecuelos prezidento ir kitų pasaulio išžymybių tarpe televizijoje, radio programose ir spaudoje. Kalba trim svetimom kalbom. Nors gyveno, augo ir mokėsi įvairiuose pasaulio kraštuose, bet lietuviškai kalba, kaip kiekvienas iš mūsų.

Irena Trinkūnaitė — gydytoja, daugeliu atvejų mūsų kolonijai yra labai naudinga, paimant tik vien ekonominę pusę. Jos profesija gelbsti daugelio

N. Deveikienė

A. Žalnierūnaitė-Ross

O. Kukanauzienė

B. Domeikienė

tautiečių pinigines išlaidas. Bendruomenės gyvenimas jai taip pat nėra svetimas, vienu laiku buvo centro valdybos vicepirmininkė. Vyras latvis — mūsų kaimyninės tautos brolis. Kaip vaikai, taip ir jos vyras, mokosi lietuvių kalbos. Pajūryje turi savo namelį. Mūsų jaunimas dažnai yra kviečiamas vaisingų šelmininkų, randa poilsį ir džiaugsmą jūros pakraštyje trumpų atostogų metu. Remia kiekvieną lietuvišką sumanymą stambiomis aukomis. Skaito ir užsisako lietuvišką spaudą. Šiais metais buvo nuvažiavusi su vyru į Lietuvą ir Latviją.

Genovaitė Statkienė — našlė, vyras išvežtas į Sibirą, apie kurio likimą nieko neteko girdėti iki šiolei. Amžinai seka ir domisi lietuviško gyvenimo vystymusi. Būdama našlė, sunkiai pergyveno pabėgėlės dalią. Abi jos dukros puikiai kalba ir galvoja lietuviškai. Lietuvos tragedija ir mūsų tautos brolių vargas lydi ją kasdienybėje. Laikas nespėjo išdildinti praeities pėdų, kurios lyg dabar būtų šviežiai apsnigtos, suspėjo apledėti, bet neištirpti. Lietuvoje studijavo biologiją ir tuo pačiu metu dirbo miesto savivaldybėje bibliotekininke. Jos ir jos dukros pastangomis ir pasiaukojimu visi anūkai kalba lietuviškai.

Nina Deveikienė — chemikė. Deveikių šeimai visi lietuvių pabėgėlių klausimai ir reikalai yra lygūs jų šeimos reikalams. Nina pirmoji pasisiūlė paremti lietuviškų pamaldų išsilaikymo būtinumą, nes gerai supranta, kad tai yra vienintelė lietuvių susibūrimo vieta, kurioje lietuviai gali susirinkti vieną kartą mėnesyje, pasikalbėti ir aptarti bėgamos reikalus. Laimės, džiaugsmo, liūdesio atveju pirmiausia susijungiamo su jos namais. Ji visuomet suranda būdą ir išeitį tų reikalų išsprendimui. Viena iš stipriausiai susitvarkiusių šeimų ekonomistai. Mūsų bendruomenei didelė parama. Daugeliu atvejų priskaitomi mūsų kolonijos mecenatais. Beveik visi, kurie aplanko Venecuėlą vienuokiais ar kitokiais reikalais, malonioje Ninos globoje praleidžia valandas ir dienas, pajausdami tikrą lietuvišką vaisingumą. Deiveikiai niekuomet neatsisako nuo jokios lietuviškos paramos, jei tik toji parama atneša mūsų kolonijai ar tautai naudos.

Elena Urbšytė-Gutauskienė — humanitarė (buvusio Lietuvoje užsienio reikalų ministerio sesuo). Vyras gydytojas, neseniai atsikėlęs į Caracą iš provincijos. Veikli tautietė ir visuomenės veikėja. Vos tik atvažiavo į Caracą, tuojaus įsijungė į lietuvišką veiklą. Susiorganizavus lietuviškai mokyklėlei, buvo jos direktorė. Lietuvių Bendruomenės Centro Valdybos išdininkė. Kultūros Fondo narė. Prisideda prie visokių mūsų bendruomenės reikalų išsprendimo pinigais ar daiktais, Abu dideli lietuvių

Aleksandra Vaisiūnienė — veikli Venecuelos, Caracas, visuomenės veikėja. Ji plačiai reiškiasi lietuviškoje spaudoje ir yra "Moters" žurnalo bendradarbė.

spaudos skaitytojai ir mylėtojai. Duktė ir sūnus baigė augstąjį mokslą. Prieš porą metų lankėsi Lietuvoje.

Mariana Mažeikienė (vokiečių kilmės tautietė) Caracas Lietuvių Bendruomenės pirmininko Vlodo Mažeikos žmona. Neseniai įsijungė į lietuvišką veiklą, kurioje parodė didelių darbų išpildymą. Sveikiname Marianą ir su džiaugsmu priimame į mūsų lietuvių šeimos globą.

Jūratei Statkutei net nežinotumei, kokį jai darbo titulą tektų priskirti, nes visi titulai jai tinka. Tai yra mūsų bendruomenės raktas, su kuriuo yra atrakinamos visos durys. Ilgametė spaudos darbuotoja, visuomenės ir bendruomenės veikėja. Visuomet visose lietuviškose institucijose turi užėmusi pareigas. Jaunimo auklėtoja ir globėja. Lietuvių ir latvių susijungimo unijoje nuopelnas tenka taip pat jai. Vienu žodžiu, mūsų kolonijos nestojantis eiti laikrodis, kad atlikus visus vienos dienos reikalus, dvidešimties keturių valandų darbo laikas jai per trumpas yra. Augina 5 sūnus kaip ažuolus, namuose pavyzdinga motina ir šeiminkė. Venecuelos spaudoje atspausdinti protestų ir informaciniai spausdiniai yra jos asmeniškų pažinčių nuopelnas. Visur gina ir tuojaus reaguoja į pasitaikiusius mūsų tautai daromus neteisingus priekaištus.

Zoselė Dugniienė — mūsų tautos jauniosios kartos šeima. Patriotiškumą įgavo a.a. savo motinos Onos Šulcienės nuopelnu. Ji savo kuklaus gyvenimo pajamomis subėgė išauginti keturias dukras ir vieną sūnų grynai lietuviškoje aplinkoje. Pastatydamą visus vaikus stipriai ant kojų, suteikė jiems atitinkamo mokslo galimybes. Dugniienės dukrelė iki šiol nemoka visai ispaniškai.

Ona Baronienė — kita Šulcienės duktė, gyvenanti Venecuelos užkampyje. Dėl daugelio šimtų kilometrų tolimo negali palaikyti bent kokių ryšių su bendruomenės veikla. Išaugino vaikus puikiai kalbančius lietuviškai. Šeimos vaikai šviesių plaukų ir mėlynų akių visuomet primena, kokiai tautai priklauso.

Inžinierio Antano Šulco šeima, kai po vienintelio sūnaus, tėvams buvo pasididžiavimu. Iš antros pusės sūnus garbino savo motiną lyg šventąją. Dirba žibalo žemėje, apie aštuonis šimtus kilometrų nuo Caraco. Visi vaikai pavyzdingi mokiniai ir gerai kalba lietuviškai. Kitos dvi Šulcienės dukterys gyvena Maracaibo žibalo žemės centre. Vyto Korsako žmona, diplomuota gailiatinga sesuo, daug kartų buvo užėmusi vietinėse ligoninėse direktorės pareigas. Dabar vadovauja savo vyro prekybos įmonėje. Augina tris sūnus, kurie visi kalba lietuviškai. Vienas iš jų didelis muzikos mylėtojas, kaip ir tėvas. Groja puikiai akordeonu ir gitara. Paskutinioji Šulcienės duktė ištėkėjo už vietos gydytojo, vienos centrinės ligoninės direktoriaus.

Bronislava Domeikienė — muzikė, buvusio Lietuvoje žinomo Valstybės teatro dramos artisto Jurgio Petrausko duktė. Buvo ištėkėjusi už a.a. tragiškai žuvusio Zigmą Domeikos, jūros kapitono. Keletą metų redagavo "Atgarsių" žurnalą. Dabar tęsia vyro išteigtą "Kasa, mirties atveju" fondą. Didelė lietuvių tautos mylėtoja ir patriotė.

Irena Babenskaitė-Šeputienė, moterų ligų gydytoja. Šiuo metu dirbanti Valstybės ligoninėje ir verčianti privačiai praktika. Pagilnimui žinių amžinai lanko kokius nors medicinos kursų Venecueloje ar užsieny-

G. Statkienė

J. Klovienė

V. Bieliūnienė

R. Deveikytė — Senior

je. Prašoma uoliai prisideda prie bendruomenės veiklos.

Regina Jarmolavičiūtė — ilgametė lietuvių vaikų mokyklėlės mokytoja. Dar nebuvus susikūrus jokiai mokyklėlei, atveždavo vaikus į savo namus mokydama: dainų, eilėraščių, istorijos ir geografijos. Kasmetinė vaikų eglučių paruošėja. Pati parašydavo veikaliukus, pati surežisuodavo ir patatydavo, pati pasiūdavo vaikams atitinkamus rūbus, viską apmokėdavo savomis pajamomis. Šiandieną lietuviškai galvojantis jaunimas gali būti tik jai dėkingas.

Jadvyga Valentienė, gyvenanti šiuo metu provincijoje, savo laiką buvo Caraco miesto pirmininke. Visos radio paruošimo programos Maracay mieste priklauso jos nuopelnui. Duktė puikiai kalba lietuviškai, turi užėmusi atsakingas pareigas Turizmo Sąjungoje. Jos rūpesčiu buvo išrūpintos liuksinės patalpos Canados mergaičių chorui "Aidas" Carace.

Aurelija Žalnieriūnaitė-Ross, gyvenanti Valencijos mieste, yra mūsų lietuviškų šokių ansamblio vadovė ir mokytoja. Reikalui esant, sujungia Caraco ir Valencijos jaunimo šokių grupes drauge. Savo pasirodymuose yra pasiekę gražių atsiliepimų. Jaunimas jos globoje yra disciplinuotas ir gražiai susigyvenęs. Venecuelos Lietuvių Bendruomenėje užima Centro Valdybos sekretorės pareigas.

Luisa Zavadskienė, gyvenanti Valencijoje, visuomet dalyvauja lietuvių bendruomenės veikloje. Išaigino keturis lietuviškai kalbančius vaikus: du sūnus ir dvi dukteris. Kaikurie vaikai jau pabaigę augštąjį mokslą.

Ona Kukanauzienė — didelio spaudos mylėtojo ir darbuotojo žmona. Jos vyras visokių periodinių ir neperiodinių leidinių bei žurnalų redaktorius. Suprasdama savo vyro darbo svarbumą, visur kur tik gali jam padeda. Išaigino tris dukras ir vieną sūnų. Dvi dukros jau sukūrė lietuviškas šeimas. Kiti vaikai dar studijuoja. Jų namuose lietuviškam žodžiui yra skirta garbinga vieta.

Vanda Bieliūnienė - Rednerytė. Vyrai mirus, paliko ištikima lietuvybei, net mūsų kolonijos kapelionas vieną kartą išsitarė, kad Vanda liko ištikima kaip Dievui, taip ir Tėvynei. Būdamą evangelikė, bet stipriai remia lietuviškų pamaldų išsilaikymo klausimą Maracay mieste. Jos ir Henriko Gavorskio nuopelnu išsilaiko lietuviškos pamaldos. Viena iš stambiųjų lietuvių prekybininkų nepamiršta ir šiandien, kad lietuvių tautos pabėgėliai reikalingi visokeriopos paramos. Bendruomenės veikloje buvo užėmusi įvairias pareigas. Nelaimėn patekusių mūsų tautiečius šelpia, visiems ištisia savo duosnią ranką. Bendruomenės veiklai didelė parama.

Vanda Balutavičienė, gyvenanti Valencijoje. Vyras neolituanas, jinai ateitininkė. Dideli spaudos mylėtojai ir lietuviškų reikalų rėmėjai. Kiekviena Valencijos miesto lietuviškų subuvimų paruošime jos aukos nebūna skaičiuojamos pinigais. Visiems, kuriems yra reikalinga parama, duosnumas neribotas.

Luisa Gavorskienė — Maracay miesto stambaus prekybininko žmona. Henrikas Gavorskas mūsų reikalų mecenatas. Gavorsko žmona Luisa yra mūsų visų mėgiama ir gerbiama, kilimo austrų kilmės, bet išmoko ir gerai kalba lietuviškai. Daugelis svetimtaučių moterų, ištėkėjusių už lietuvių, galėtų imti iš jos pavyzdį, kaip sukurti laimingą šeimą. Augina tris sūnus, kurie visi kalba gerai lietuviškai. Gavorsko motina vyresnio amžiaus sugebėjo perduoti savo sūnui visus prekybinius gabumus. Lietuviškais reikalais, rūpesčiais ir jų nepritekliais visuomet domisi, kur tik yra reikalinga remia pinigais. Didelės meilės vedama, jau du kartus lankėsi Lietuvoje. Kaip toli begyventų, bet Lietuvos lygumų ir šlaitu laukai tik gali atgavinti ją dvasiškai.

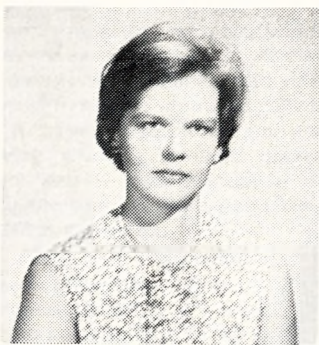
Albina Ignatavičiūtė - Rodrigues, daug žadanti jaunosios kartos atstovė. Paskutiniu metu nenuilstamai dirba lietuviybės darba. Jos dukrelė Johanna su didele meile ir atsidavimu visuomet atlieka jai uždėtas pareigas. Ypač daug prisidėjo prie mergaičių

choro "Aidas" viešėjimo. Uoli veikėja jaunimo tarpe.

Rita Deveikytė Senior — psichologė Ninos ir Broniaus Deveikių duktė. Rita, nors ir gimusi čia Venecueloje, bet savo susipratusių tėvų globoje išmoko gerai lietuviškai. Energinga, drąsi ir visur kovojanti ir ginanti mūsų reikalus. Apsirengusi tautiniais rūbais puikiai reprezentuoja jaunąją kartą. Vyras ispanų kilmės advokatas, daug simpatijos reiškia lietuvių tautai ir lietuvių kalbai. Tikimės, kad netolimoje ateityje greitai prabilis į mus lietuviškai. Rita yra paveldėjusi mūsų tautos vaišingumą. Visi mūsų tautinės veiklos darbuotojai, apsilankę Venecueloje vienokiais ar kitokiais reikalais, Ritos šeimos namuose randa lietuvišką vaišingumą ir prieglobstį. Veikia mūsų visuomenėje. Jaunimo Sąjungos aktyvi narė, Venecuelos Lietuvių Bendruomenės Centro Valdybos, jaunimo reikalams išrinkta atstovė. Prieš penkerius metus atstovavo Venecuelos jaunimą Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos suvažiavime Šiaurės Amerikoje ir Kanadoje.

Rita Daunoraitė Jaloveckienė — Anglijos lietuvaitė. Ištėkėjusi už gydytojo, universiteto profesoriaus Algimanto Jalovecko. Ritos tėvelis Lietuvoje buvo žinomas spaudos darbuotojas, daugelio lietuviškų dienraščių, savaitraščių ir žurnalų leidėjas bei redaktorius. Rita savo tautai meilę paveldėjo iš savo tėvų. Motina Londone didelę spaudos mylėtoja ir jos platintoja. Rita augina tris vaikus. Visi vaikai gerai kalba lietuviškai. Atostogų metu tėvai specialiai išveža vaikus į Angliją pas močiutę, kad stiprintų lietuvių kalbą. Ritos šeima visuomet dalyvauja lietuviškame gyvenime, dukrelė dalyvauja Caraco tautinių šokių grupėje.

Ona Misevičienė yra kukli ir darbšti Lietuvos laukų duktė. Tai tikras lietuvis moters atvaizdavimo tipas. Savo sąžiningumu, darbštumu ir stipria valia sugebėjo stipriai atsistoti ant kojų, nors atvažiavo be pinigų ir nemokėjo šio krašto kalbos. Šiandieną turi trijų augštų namą su geromis pajamomis. Prisideda prie visų lietu-

R. Jaloveckienė

viškų reikalų. Visur, kur tik yra reikalinga ir prašoma, aukoja pinigais ir daiktais. Myli ir skaito lietuvių spaudą. Lietuvos laukų, upių, ežerų ir miškų ilgesys apsupta ją gražiausiais prisiminimais.

Janina Klovienė — žemaitė. Dažnai mums primenanti Žemaitę rašytoją savo kuklumu ir darbštumu. Pasišventimu ir prigimtu patriotiškumu kukliose gyvenimo sąlygose išaugino ir išauklėjo savo šeimą lietuviškoje dvasioje. Duktė Jadvyga pabaigė universitetą ir yra diplomuota provizorė, sūnus tarnautojas. Jadvyga Klovaitė keletą metų buvo Caraco miesto Lietuvių Bendruomenės pirmininkė, iki kol buvo skautai, veikė su skautais. Dabar dirba vaistinėje ir yra vaistinės vedėja. Klovienė nepakeičiama bendruomenės ekonomė, be jos patarimų ir nurodymų neįvyks joks bendruomenės subuvimas. Kas metai prisideda prie bendruomenės kasos papildymo. Čia Venecueloje yra priimta ruošti taip vadinami "Blusų turgeliai". Iš šeimų ir pavienių asmenų yra surenkami naudoti ir dar gerame stovyje rūbai ir daiktai, kuriuos šeiminkai nenori turėti, ypač moterys,

kurios rengiasi pagal laiko madą. Klovienėi tenka juos rinkti, surūšiuoti, įkainuoti ir parduoti, pasikviesus į talką jaunimą, o jų susidaro tūkstančiai gabalų. Paprastai einama parduoti kokiam nors neturtingame miesto rajone. Taip daroma vieną kartą į metus ir apie Kalėdas, kada vietos gyventojai gauna daugiau pinigų, tai yra šventpinigių. Viską pardavus valdybai susidaro gražios pajamos.

Elena Dervijodaitienė — poetė ir rašytoja. Save pasivadinsiu "Baltijos Zuvedra". Gyvenanti keli šimtai kilometrų nuo Caraco. Išūnino juoduką berniuką, išmokė kalbėti lietuviškai. Turi išigiję kelių hektarų žemės ūkį. Augina daržoves, vaisius, naminius gyvulius ir paukščius. Kitose Venecuelos vietose gyvena dar daug lietuviškų šeimų, bet labai išsibarsčiusios. Tų šeimų moterys visos būtų vertos paminėti, bet dėl didelio atstumo sunku su jomis susisiekti, ir todėl nežinau jų veiklos.

Venecueloje išikūrimo sąlygos nebuvo lengvos. Nemokėjimas ispanų kalbos ir netinkamas pasiruošimas emigranto darbui labai sunkino emigrantų išikūrimą. Čia nebuvo jokių organizacijų bei pavienių asmenų, kurie būtų galėję mumis pasirūpinti pirmomis sunkiomis išikūrimo dienomis.

Paminėjau tik vieną dalį lietuviškų mišrių šeimų, kurios uoliai prisideda ir dirba lietuviškąjį išsilaikymo darbą. Jų visų dėka mes dar nepamirštame ir domimės lietuviško gyvenimo likimu. Kita dalis tautiečių — neutrali, o trečia dalis mūsų visų apgailėstamumui — pasitraukė nuo mūsų gyvenimo veiklos dėl vienokių ar kitokių priežasčių. Iš visos širdies jų gailimės ir laukiame sugrįžtant į mūsų bendrą lietuvišką šeimą. Išeivijoje jūs visi mums esate vienodai brangūs ir reikalingi.

Baigdama aprašyti šį mūsų kolonijos 30 metų gyvenimo Venecueloje sukakties aprašymą, išryškinant moterų veiklą ir moterų charakteringus bruožus, noriu priminti ir pagerbti mūsų kolonijoje daugelį metų gyvenusios a.a. Romos Jaloveckaitės Dapšienės šviesų prisiminimą. Roma buvo kylanti ir daug žadanti poetė, vos tik pradėjus prasiskleisti, rasos lašeliais apsidengęs pumpuro žiedas, kurį ankstyvo ryto šalna negailestingai nukando. Roma buvo jauna, talentinga ir daug vilčių duodanti mūsų grožinei literatūrai ir kultūrai spindėjimo šviesa. Prisiminimą baigsiu jos pačios jaunatviško džiaugsmo, lyg nerūpestingos skrajojantios plaštakės, eilėraščių:

L. Gavorskienė

S. Gavorskienė

Roma Jaloveckaitė-Dapšienė

LINKSMA DIENA

Pabiro gėlės — skaičiaus nematyti.
Pasipuošę margais žiedais laukai.
Ir negaliu aš džiaugsmo suvaldyti,
Jis kryžtauja ir žaidžia saulės
spinduliuos vikriai.

Norėčiau išbučiuot gėles ir joms
sakyti,
Kad liūdesys nuskendo ežere giliai.
Išbėgti į miškus — jų grožį
pamatyti
Ir jausti laimę virpant širdyje
švelniai.

Įspūdžių atskalos iš kelionės po Europą

GRAŽINA KRIVICKIENĖ

Sacré - Coeur bažnyčia Paryžiuje

“Kada nors reikėtų nuvykti į Europą”, ateidavo kartais tokia mintis. Taip slinko metai po metų, ir tas “kada nors” atėjo staigiai. Vykome su vyru į Vokietijoje šveicarų ir vokiečių organizacijų ruošiamą Žmogaus teisių, Europos saugumo ir tautų apsisprendimo konferenciją, kurioje Domas Krivickas darė pranešimą apie žmogaus teisių laužymą Sovietų okupuotoje Lietuvoje.

Iš Vašingtono išvykome gegužės mėn. pradžioje. Laike trijų savaitių buvimo Europoje tik kelios dienos buvo šiltos, saulėtos, būtent mums lankantis Nicoje — Prancūzijoje ir Italijoje, šiaip visur mums būnant buvo šalta, lijo, pūtė smarkus šiaurys vėjas. Nušalau, ir negalavimas lydėjo mane per visą kelionę.

Malonu buvo matyti Miuncheną, kitus Vokietijos miestus ir visą kraštą atstatytą, išsipuošusį, nusikračiusį karo skeveldrų. Krautuvių vitrinose dailiai išstatytos puikios prekės, švarios, gėlėmis išsipuošusios gatvės, pavyzdinga tvarka, švariai apsirengę žmonės liudijo apie šio krašto gerbūvį ir vokiečio meilę savam kraštui.

Miunchene porą dienų viešėjome malonioje Izabelės ir Juozo Laučukų globoje. Čia veikia ir žinias į Lietuvą perduoda “Radio Liberty” lietuvių skyrius, vadovaujamas šioje srityje patyrusio pono Laučkos. Teko pasimatyti ir pasikalbėti su literatu, kultūrininku dr. Jonu Griniumi, sulaukusių 75 metų amžiaus, ir ponią Alina Grinie, nenuilstama visuomenininkė, apjungiančia vietas lietuviams. Jos pastangomis yra sudaryta iš vietos lietuvių tautinių šokių grupė ir choras, suorganizuojami koncertai, pasirodymai.

Konferencija įvyko apie 50 mylių nuo Miuncheno, Wildbad Kreuth, Bavarijos Alpių papėdėje, erdviose didikų rūmuose. Visas tris dienas buvo apsiniaukę, sukinėjosi sniegas, tik retkarčiais tekdavo pamatyti snieguotas Alpių viršūnes. Jauku buvo tarpe 160

įvairių tautybių konferencijos dalyvių, nes jie savo kalbomis, pateikiamais faktais nušviesdavo Sovietų valdomuose kraštuose žmogaus teisių laužymą ir dažnai paminėdavo okupuotos Lietuvos padėtį. Aš jaučiausi lyg esanti ponios Oberland globoje. Jos vyras dr. Oberland, buvęs Vokietijos Bundesminister, yra lankęsis laisvoje Lietuvoje, rinkęs medžiagą apie Lietuvoje sėkmingai įvykdytą žemės reformą.

Šioje konferencijoje buvome 4 lietuviai: teisininkas, diplomatas dr. Albertas Gerutis, kuris čia jautėsi kaip savo draugų tarpe. Jis yra Žmogaus teisėms ginti draugijos, įsteigtos Šveicarijoje, valdybos narys, buvo čia Vokietijos Lietuvių Bendruomenės valdybos narys Justinas Lukošius ir mudu su vyru. Konferencijai pasibaigus, keliavome toliau.

Keliauti po Europą buvo patogų nusipirkus iš anksto “Rail pass” geležinkelio bilietą, su kuriuo pirma traukinio klase galima važinėti po 13 Europos valstybių. Ypatingai nepaprastai puikūs, liuksusiniai Vokietijos traukiniai.

Aplankėme Paryžių. Lijo, buvo šalta. Nebuvome užsisakę iš anksto kambario ir nieko padoresnio negalėjome gauti Lotynų kvartale, kuriame Domas gyveno porą metų ruošdamas daktarą. Nedidelėj gatvelėj buvo pažįstamas McDonald, prie kurio grupavosi daug jaunimo, tikriausiai jų tarpe dauguma amerikiečių. Jie visi daugiau apsilėidę atrodo negu europiečiai. Tas iš karto metasi į akis, nes einant pro šalį, pastebi, kad tie apšėpusieji kalbasi angliškai. Deja, seniai matytą Paryžių dėl nušalimo ir lietaus negalėjau lankyti ir juo pasigrožėti. Tačiau buvo džiugu pasimatyti su kunigu Petrošiumi, kuris yra lyg ir visų lietuvių esančių Prancūzijoje “klebonas”. Apie jo rūpinimąsi lietuviškais reikalais, veiklą kultūrinėje ir karitatyvinėje srityje buvau girdėjusi geriausių atsiliepimų. Su ponija Elena Turauskiene tik

telefonu pasikalbėjome. Po jos vyro ministerio Turausko mirties ji kukliai gyvena Paryžiaus priemiestyje, slaugydama savo senutę, 90 metų, motiną. Kiek man teko girdėti, tai kad buvusių mūsų diplomatų žmonos-našlės užsienyje gyvena sunkiose materialinėse sąlygose.

Džiaugiausi galėdama nuvykti į Villefranche, netoli Nicos, pas Janiną Liutkienę, mano jaunystės ir studijų draugę (jos vyras a.a. Liutkus buvo pareigūnas Lietuvos pasiuntinybėje Paryžiuje). Su ja, dar būdamos studentės Grenoblio universitete, buvome atkeliavusios į Nicą ir Monte Carlo. Buvome per jaunus ir tada mūsų neįleido į garsųjį Monte Carlo Kaziną, bent pasižiūrėti, kaip ten lošiama ruletė. Tad dabar nepraleidome progos ten nuvykti. Vežė mus automobiliu mano draugės (Liutkienės) žentas, simpatingas prancūzas. Jisai, būdamas studentu, vakarais dirbdavo Kazono ir patarė man kaip reikia lošti, kad ko mažiausiai praloštum. Kad ir laikiausi jo nurodymų, per pusvalandį visvien pralošiau apie 10 dolerių. (Ach tie lotynai, jie turi tiek daug humoro!). Jis tada sako man: “Aš dabar galiu jums parodyti kambarį, kuriame prasišėję žudosi”. — “Būtinai!” sakau. Kambarys — salionas į jūros pusę. Gražūs Liudviko stiliaus melsvi baldai, baras su įvairiais gėrimais, prie kurio sėdėjo keli nusiminę vyrai ir moterys. Tikriausiai jie buvo pralošę gal daugiau už mane. Tačiau kambario išvaizda neatrodė sukelianti norą žudytis.

Kalbant apie prancūzų ir kitų lotynų humorą, labai įdomu su jais pakalbėti, juos paerzinti ir stebėti jų rankų, pečių judesius, veido išraišką, intonaciją. Pvz. mums atvažiavus į Nicą apie 12 val. pietų metu, prie geležinkelio stoties stovėjo tik vienas taksi. Priėjus paklausiau, kiek kainuotų nuvažiuoti į Villefranche, tokiu tai adresu? Pasakė: “30 frankų”. Sudėjo-

me į bagažinę lagaminus. Jis tada sako: "Jūs pasėdėkite, o aš eisiu patelefonuoti savo žmonai, kad dabar negrišiu pietums". Jam sugrįžus klausiu: "Ar žmona jo lauks pietums?" "Jos nėra namie", trumpai atsakė. "Atrodo, kad ji jums nevisiškai ištikima ir su pietumis visiškai nelaukia," juokaudama pasakiau.

"Ah, non!" jau važiuodamas, atsiskęs, pakreipęs galvą į šoną ir pakeldamas ranką, lyg norėdamas užgincyti man atsakė: "Ji tikriausiai išėjo į maudynę". "Ha, ha", pajukavau. "Kaip jūs žinot, jei jos nėra namie?" Jis tylėjo, ir man pasidarė gaila to jauno žmogaus sukulto įtarimo.

Pavažiavus porą blokų, jis klausia: "Ar jūs žinote, kur reik važiuoti?" — "Ne", atsakiau. Sustoję prie nedidelės užmiesčio mėsinės. Sugrįžęs tęsė kelionę vingiuotu kalno keliu. Už mus važiavusio automobilio vairuotoja pradėjo smarkiai signalizuoti. Sustojome. Mūsų šoferis sako: "Madame, jūs gal pasiteirausite, dėl ko užpakaly važiuojanti ponia signalizuoja?" — "Aš!?" nustebusi paklausiau. "Taip, jūs", ne tai prašančiai, nei liepiančiai pasakė. "Ten gi važiuoja ponia". Man buvo ne pikta, bet juokinga. "Tai turbūt man atsiliginama už įtarimą žmonos neištikimumu", pamaniau. Nesiginčijau. Dėl juoko ir keistumo nuėjau pas užpakalyje važiavusią. Maloni jauna ponia pasakė, kad mūsų šoferis pasuko į kairę, o važiuot pas Madame Liutkus reikia pasukti dešinėn. Padėkojau ponios Liutkienės kaimynei. Ir taip laimingai pasiekėme šios trumpos kelionės tikslą.

Ten praleidome porą labai malonių poilsio dienų. Prisiminėme drauge praleistas studijų ir jaunystės dienas. Išvažiuojant iš Nicos buvo ir vėl šaltas vakaras. Lijo. Tai sudarė dar sunkesnę nuotaiką skirtis su mylima ir artima kaip seseria jaunystės drauge. Ar dar pasimatysime? Nepasakėme, bet turbūt kiekviena tą patį jautėme atsisveikindamos. Traukinys pradėjo pamažu judėti į vis didesnę tamsą.

Italijoje mūsų pirmas sustojimas buvo Florencija. Neturėjome iš anksto užsisakę viešbučio. Viename netoli stoties viešbutyje buvo galima gauti kambarį už pasakišką kainą — porą šimtų tūkstančių lyrų. Pasiteiravus kitur ir tokio nebuvo, o šis jau buvo užimtas. Turėjome pasitenkinti mažame pensione prastu kambarėliu, kurio langiukas išėjo į kiemėlį — skylę tarpe kitų namų sienų.

Malonu pavaikščioti po nedidelę, puikią Florenciją. Čia tartum kokiam meno sandėlyje, sukrauta daugybė meno turtų muzėjuose, bažnyčiose, rūmuose. Tokie pat puikūs ir patys pastatai. Ne be reikalo daug knygų yra prirašyta apie tas vertybes. Senasis tiltas — Ponte Vecchio nustojo savo charakterio. Vietoje buvusių kuklių

auksakalių įmonėlių (kokias aš mačiau prieš 49 metus), dabar čia yra pasidariusios moderniškos brangenbių krautuvės, niekuo nesiskiriančios nuo esamų Amerikos miestuose.

Roma, tas amžinasis miestas, kuriame įdomu lankytis keletą kartų bei po piežius palaiminimus apturėti ir vis ką nors seno "naujo" pamatyti. Buvo malonu dalyvauti ministerio ir ponios Lozoraitienės kukliame priėmime ir ten sutikti Romoje gyvenančių lietuvių, daugiausia dvasiškių, jų tarpe augštas pareigas einančių prelatų, kaip Andrių Bačkį, prel. Tulabą. Susitikome čia mūsų gerą pažįstamą Gražiną Griniene, našlę pulk. Kazio Griniaus, buvusio Lietuvos karo attaché Berlyne, vėliau dirbusio "Amerikos Balse" Amerikoje. Gražina Romoje yra studijavusi dainavimą ir čia ji jaučiasi kaip namie. Su ja buvo įdomu aplankyti romėnų mėgiamas vietas, net ir turizmo vadovuose nepamintus gražius rūmus, jų išpuostus kiemus, menininkų kavines.

Romoje, trijuose namuose gražiai įsikūrusi Šv. Kazimiero pontifikalinė akademija — kunigų seminarija, kurios rektoriumi yra prelatas Tulaba. Gaila, kad kunigystės profesijai ruošiasi tik pora lietuvių, kiti klierikai svetimtaučiai. Atvykę Romon, apsistojome prie Šv. Kazimiero akademijos esančiame pensijonate, kurį aptarnauja ne lietuvaitės, bet vokiečių seselės. Čia turistų tarpe malonu buvo sutikti kelis lietuvius ir jau keli metai pensijone gyvenančią dr. Angelę Avižonienę, mirusio istoriko prof. Kosto Avižonio našlę, kurią pažįstu iš "Aušros" gimnazijos. Ji su nepaprastu pasišventimu, sugebėjimu ir meile savo vyrui tvarko paliktus jo rankraščius, dokumentus, ruošdama savo lėšomis išleisti trijų tomų rinkinį. Pirmasis tomas — Konstantinas Avižonis. Rinkiniai raštai, 614 psl. knyga 1975 m.

Kelionėje po Europą G. Krivickienė sutiko daug senų prietelių: Prancūzijoje, Villefranche su J. Liutkiene (kairėje); V. Vokietijoje, Wildbrad Krenth iš. k., Dr. D. Krivickas, Dr. A. Gerutis ir J. Lukošius.

išėjo iš spaudos, kiti du tomai baigiami ruošti.

Romoje net amerikiečius stebina nepaprastai gyvas automobilių judėjimas. Užkimštomis gatvėmis mažyčiai automobiliukai, tartum kokie užsukti žaisliukai šokinėja, landžioja vieni pro kitus, kartais ir ant šaligatvio užkopdami, prasiveržia pirmyn. Tačiau italas vairuotojas suranda momentą atsistoti į keleivį, jį pakalbinti charakteringu jo genties įpročiu, į pokalbį įjungti rankų judesius, dargi pasakyti komplimentų ir papasakoti apie savo šeimą itališkai suprantantiems keleiviams. Tačiau labai geras ir nepaprastai pigus susisiekimas yra miesto autobusais.

Mūsų kelionės planą vykdydami pasukome Ispanijon. Į Barceloną atvykome priešpiečių metu. Po valandos turėjo būti traukinys į Madridą, tad išėjus iš stoties nutarėme užkasti kitoje gatvės pusėje esančioje užkandinėje. Gatvelėje stovėjo daugybė taksių, ir užkandinės svečiai buvo greičiausiai taksistai ar nešėjai. Visa patalpa — tai vidutinio didumo kambarys. Prie vienos sienos buvo porą staliukų, kitame šone kambario puslankio formos bufetas. Vienoje jo pusėje dubenys buvo išdėliota įvairaus nematyto maisto gaminiai: juodi susukti lapai ar kokios daržovės, mėsos, žuvis, sraigės, kažkokia pilka košė ir kt. Negalėjau išsiaiškinti, kas ten per gaminius, nes šioje aplinkoje ispanų kalbos nemokėjimas sudarė tam tikrų keblumų. Nudžiugau pamačius dešrų ir kokių tai suraitytų beveik juodos spalvos žuvų. Prašiau itališkai jų mums paduoti. Kitoje bufeto pusėje — baras apgultas gėrovais, geriančiais vyną ar kokius ten gėrimus. Prie mūsų staliuko, atėjęs baltu gerokai suteptu švarku padavėjas, padėjo lėkštes, šakutes, peilius ir nuėjo prie geriančių vyrų. Ten jie apsistumdė, ir

NARŪNĖS ATSIMINIMAI — TAI JAUNŲ MEDŽIŲ SODAS

RŪTA KLEVA VIDŽIŪNIENĖ

Janinos Narūnės naujoje knygoje „Jaunystė“ vienas skyrius pavadintas „Šviesios akimirkos“. Bet iš tiesų tai visos jos knygos leitmotyvas. Sunkiai skiriasi Narūnė su vaikyste, nors aplinka ir keičiasi, atvykus į Panevėžio gimnaziją. „Laimingi ir šviesūs jaunystės laikai. Visur atrodo gerai ir pilna laimės...“ — sako ji knygos pradžioje.

Kaip labai pasikeitė pasaulis nuo tų laikų, o gal daugiausia jaunystės dienos. Dabar skaudžiu kontrastu susiduriame su problemų pilnais jaunuoliais, su narkotikais, su fiziniu ir dvasiniu pakrikimu. Todėl Narūnės knygos yra kaip išvyka į pasakų šalį. Nuo pat pirmųjų eilučių ryšku senojo pasaulio skirtinga socialinė struktūra, kuriai artimoje ateityje buvo lemta griūti, nes kaip tik prieš ją stėjo svieto lygintojai su savo revoliucija.

Knygai foną duoda kad ir šita, autorei taip charakteringa iškarpą: „Ramiame, soduose paskendusiame Panevėžio mieste pražydo mūsų jaunystė. Jaunystė — tai pavasaris, neramus, audringas. Tada mūsų krašto gyven-

mūsų padavėjas buvo išmestas į gatvę. Niekas, atrodo, per daug dėl to nesijaudino. Po keletos minučių jis grįžo, nusikratė priekį dar labiau sutepo savo baltą švarko ir atnešė mūsų užsakytas sušildytas dešreles ir žuvį, iškilminga balso intonacija ir ispanams įgimtu rankos gestu, pasakė, kad tai esanti forelė! Tai buvo pirmoji pažintis su Ispanija.

Į Madridą atvykome vakare. Stotyje mūsų laukė sušalusį giminaitį prof. Virginiją Krivaitę. Buvo neįprastai šaltas Ispanijai oras gegužės mėnesiui. Jos jaukiame butelyje buvo irgi labai šalta. Tik kitą dieną buvo įjungtas centralinis šildymas. Nors ir sunkiai kovodama su kylančia temperatūra, bet įstengiau nuvykti pamatyti prabangius karališkus Ispanijos rūmus, civilinių karų nepaliestus, neišdraskytus. Eini per išpuoštas, turtu tviskančias karalių dinastijų sales, chronologiška tvarka, kaip per vartomus istorijos lapus. Nemažiau išpuodingas ir Prado muzėjus su nepaprastai gausiais didžiųjų pasaulio menininkų rinkiniais. Valgėme puošniame restorane skanų maistą, majestotiškai keletos padavėjų aptarnaujami. Užėjome ir į eiliniams ispanams mėgiamas, charakteringas šiam kraštui, paprastas karčiamas, įrengtas tarsi buvusiose arklidėse, kuriose valgytojai ir gėrovai vaisingai apstoje barą, užsisakydami tiesiai iš kabančių prie sienos rūkytos mėsos gabalų atpjaunamas riekes ar sūrio gabalus, užgerdami vynu.

Pravažiuojant miestą pro daugybes puikių rūmų, gėlynų, skurdų, metėsi į akis ant sienų išrašyti grubūs komunistiniai šūktai.

Artėjo laikas grįžti namų link, į Vašingtoną. Tačiau negalėjome palikti Europos applanke Freiburgo, kuriame praleidome 5 metus, ir lietuviškos Vasario 16 gimnazijos.

1950 metais Freiburgą palikome apgriautą. O, kiek daug prisiminimų! Čia mes pergyvenome sunkų bombardavimą, ir kelis mėnesius su gaunamais 500 kalorijų maisto į dieną. Prisimena, kai vyras, padirbęs pusdienį pas ūkininką, gavo nusipirkti 10 kilogramų vyšnių, kurias mes išalkę valgėme, valgėme, tik pasisotinę pastebėjome, kad kiekvienoje vyšnijoje buvo po kirminą. O kai gaudavo česnakų, juos valgėme kaip obuolius. Gyvenimas pasikeitė, atsiradus UNRAI ir ypač, kai aš pradėjau dirbti prancūzų okupacinės valdžios tarnyboje, kaip Socialinio skyriaus viršininkė DP reikalams. Tik buvo skaudu ir gaila ligi šiol, kad taip mažai turėjau laiko ir galimybės pabūti ir pabendrauti su savo augančiomis dukrelėmis. Dabar atvykus, Freiburgą buvo sunku pažinti: išaugę nauji pastatai, gėlynai, puikios krautuvės, viešbučiai ir maistas.

Mano gripas dargi persimetė ir į akis. Teko praleisti dieną akių klini-

koje, kurioje nemokamai vokiečių specialistų buvo suteikta pagalba. Buvo nustatyta, kad turiu akių infekciją — virus. Tad negalėjau aplankyti ir pažįstamų vokiečių, nei buvusio mūsų buto.

Negalėjau atlankyti ir nepasisėkė telefonu susisiekti su Vokietijoje gyvenančia, buvusia Užsienio reikalų ministerijos pareigūne, populiariausia lietuvių dainas ir tautosaką vokiečių tarpe, Klara Enbergaitė-Mrongowius. Tačiau traukėme pakeliui aplankyti Vasario 16 gimnazijos, kurioje mokėsi mūsų anūkas Arvydas Raulinaitis ir mokytoja vašingtonietė Marytė Dambriūnaitė.

Tai gražus lietuviškas židinys, kuriame rusena lietuvių praeities, kultūros šiluma ir teikiama žinios lietuvių kilmės jaunimui apie jų kilmę ir dabar okupantų naikinamą tėvų žemę. Gimnazijos programa pagal augštą vokiečių mokyklų standartą paruošia jaunią, galintį stoti į Europos universitetus. Ten išeinama gimnazijos programa platesnė negu amerikoniškose gimnazijose. Malonu buvo susipažinti su gimnazijos direktoriumi ir kai kuriais vyresnio ir jaunesnio amžiaus mokytojais, pamatyti patalpas ir visą aplinką. Ypatingai modernūs, patogūs yra naujesnieji pastatai, menčiau atrodo berniukų bendrabučio patalpos. Gimnazija galės gyvuoti, jei joje bus pakankamas skaičius mokinių. Ją užbaigę, jaunuoliai bus subrendę, susipratę lietuviai, gerai mokantys raštu ir žodžiu naudoti lietuvių kalbą, išmokę svetimą vokiečių kalbą, susipažinę su Europos gyvenimu ir neatsilikę anglų kalboje.

Sugrįžę į Vašingtoną, sušilome jo drėgname, šiltame ore, tačiau keletas savačių truko, kol pasitaisiau ir pasveiko mano akys.

Už kelių metų vėl norėtusi nuvykti Europon, ypač Vokietijon, Italijon ir Ispanijon. Nemažiau norėtusi atlankyti savo draugę ir kitus įvairiuose miestuose gyvenančius pažįstamus lietuvius, kurių tada neįstengėme pamatyti.

* * *

J. Narūnės knygos „Jaunystė“ pristatymo iškilmių dalyvės, sol. J. Krištolaitytė - Daugelienė (kairėje) ir dail. G. Kodatienė

mas buvo rusų caristinės valdžios labai suvaržytas, uždrausta spauda, mokykla, švietimas ir visas kultūrinis veikimas. Tačiau jaunimas jokių draudimų nepaisydavo. Slaptai gaudavo lietuviškų knygų, jas platindavo ir skaitydavo. Tai buvo slaptas mūsų jaunuomenės gyvenimas, reikėjo atsargiai veikti, reikėjo rizikuoti. Rusų žandarai sekė, žiauriai persekiojo, teismai sunkiai nubausdavo . . .”

Į pasakojimą pradeda įsokti vardai, kurie Lietuvos jauname kūrmosi darbe vėliau sušvito ryškiomis žvaigždėmis. Tai pirmieji pedagogai — Jablonskis, Grigonis ir kiti. Laimingi jaučiamės ne vieną iš tų aprašomų gimnazistų ir studentų pažinę jau vėliasiame amžiuje, — kaip Švaistą, Sruogą, Zikarą, Rimšą, Varną, Yčą ir kitus. Pirmame knygos trečdalyje, sakytume, dar visgi dvelkia vaikystės tomo nuotaika ir stilius. Tik persiritus per Petrapilio slenktį papučia skirtingi vėjai ir surimtėjęs imi sekti šių mūsų mažos tautos inteligentų pirmuosius žingsnius ir knyga prirakina bevaikščiojant Petrapilio gatvėmis su Janina ir kitais išprususių lietuvių vaikais, kurie jau ne kaimiečio žvilgsniu svėrė čia verdantį gyvenimą, kritiškai matavo žmones, mokslą, meną, architektūrą, operą. Gi kai pasakojimas pereina į Petrapilio lietuvių studentų veiklą, jos jaunas viltis, ir kada pamažu su tamsėjančiu politiniu dangumi eini per tuometinį revoliucinį marą, jau būni visai paskendęs įvykiuose. Autorė į viską tebežiūri savo mėlynomis nuostabiai optimistiškomis ir visą pasaulį mylinčiomis studentės akimis, bet giliau nepaliesdama jų prasmės ir neišeidama iš savo palaiminto geraširdiško kiek siauroko rato, o skaitytojui tuo tarpu kyla šimtai klausimų, pačios esmės suvokimo troškulys, tarytum norėtum ne tiek smulkii nereikšmingų detalių, kiek gilesnio žvilgsnio į Lietuvos rytojaus kūrėjų galvosena ir širdis, to sidabrinio siūlo, kuris juos rišo į vieną bendruomenę, ir galų gale įvairiais keleliais parvedė namo ir karo nuniokintą kraštą ir pastatė prie jaunutės valstybės vairo.

Ateitininkija, socialdemokratai, pirmoji spauda, kūryba, operos užuomazga, dramos rateliai, — tai daigai, iš kurių vėliau išdygo ir sužydėjo Nepriklausomybės ministerijos, mokslo, teatralai, laikraščiai. Kas daugiausia kelia nuostabas ir pagarbos jausmą, tai kad daugelis šių šviesuolių buvo kilę ne iš puošnių dvarų, bet buvo darbščii lietuvių sodiečių vaikai, atnešę tėvų prakaitu išgytas mokslo žinias atgal į tėviškės žemę, nenubyrę sužavėti didmiesčių blizgučių ir nepasipuosę svetimomis plunksnomis. Net karo vargai, badas ir mirties artumas neįstengia užslopinti autorės Narūnės šviesaus žvilgsnio į gyvenimą. Ji džiaugiasi kiekvienu vilties spindulėliu, Juozo Tūbelio švarko atlake sužibusiu tautišku ženkleliu, skanios juodos duonos su sviestu rie-

Raš. J. Narūnė pasirašo „Jaunystė“, šalia stovi dr. A. Šešplaukis - Tyruolis (nuotr. R. Vertalkaitės)

kele, organizuojamu pabėgėlių ešalono grįžimu į Lietuvą. „Pagaliau, — sako ji, — Mes buvome plačių, žalių laukų prieglobstyje!”

Ir, pagaliau, Vilnius, Steigiamasis Seimas, Kaunas, savanoriai, mūsų jaunos valstybės pradžia, tas entuzijazmas, kurį tada turėjo mūsų tėvai, ir kurį taip viltingai norime matyti savo vaikuose šią vėl tamsią tėvynės valandą.

Zaibu perskriejus per šitą greitai besikeičiantį lietuviškos širdies peisažą, vos paviršium tepalietus graudžias ir visvien kažkokia stiprybe padvelkusias mūsų jaunos inteligentijos pastangas telieka susimąstyti ir bandyti pasilaikyti sau Narūnės optimistišką dvasią. Tada padangė irgi atrodė neišvengiamai niūri, svetimųjų batų negailestingai sunkus. Keli laisvės tikėjimo neišdavę vadai atnešę ant savo jaunų pečių Nepriklausomybę ir ateitį. Tokių juk ir dabar turime. Užkrečiantis Narūnės optimizmas gal ir bus jos didžioji dovana, ištiesusi tiltą tarp praeities ir ateities. Pabaigai cituoju jos pačios žodžius:

“Kiek daug mes turime gabių, įdomių žmonių! Ir kiekvienas yra individualus, kitiškas, savotiškas ir nepakartojamas.”

JAUNYSTĖ — autobiografiniai atsiminimai. JANINA NARŪNĖ (Narutavičienė - Pakštienė). Spaudė Pranciškonų Spaustuvė Brooklyn, 1978. Kaina \$5.00.

J. Narūnės knygos „Jaunystė“ pristatymas įvyko Miami, Floridoje š. m. sausio 22 d. Ta proga buvo surengtas muzikos ir literatūros vakaras. Muzikinę programą išpildė sol. J. Kristolaitytė - Daugelienė, programai vadovavo dail. Gunda Kodatienė.

Gausia auditoriją su J. Narūnės knyga supažindino rašytojas dr. Butrimas. Savo kalboje jis priminė Tumo-Vaižganto žodžius: „Knyga, kaip kūdikis gimsta skausmuose”. Ir knyga, kaip kūdikis, turi būti išnešiotą galvoje, kartais ne mėnesiais, bet metais. Šis rašytojos kūdikis jau aštuonioliktas. Jis yra tobulas tiek savo turiniu, tiek ir forma. Beskaitant šią knygą vaizdai iš netolimos praeities plaukia viens po kitu. Daug ten yra istorinių faktų, kurių nerasi nei Enciklopedijoje. Sakinių konstrukcija tiek tobula, kad daugelį ištraukų galima dėti į chrestomatiją. Kur beskaitai — visur viskas aišku. Baigdamas prelegentas pasakė, kad Narūnė parašiusi aštuonioliką knygų, gali drąsiai pakartoti garsaus romėnų rašytojo Horacijaus žodžius:

“Sau paminklą pastačiau, užu varį tvirčiau . . .”

Taip pat kalbėjo rašytojas dr. A. Tyruolis-Šešplaukis, jo žodžiai geriausiai apibūdina J. Narūnės kūrybą ir asmenį.

“Didysis mūsų poetas Maironis viename savo eilėraštyje yra pasakęs:

“Kai pažiūriu, iš draugų man ne daug bėpaliko,

šaltas kapas užmerkė akis . . .”

Tą patį galėtų pasakyti ir mūsų gerbiama rašytoja Narūnė; kiek ji neteko draugų ir draugių, su kuriais mokėsi, studijavo, kūrė ir gyveno. Del to turime ją branginti ir vertinti, sulaukusią tokio brandaus amžiaus, uoliai kūrybingą ir aktyviai veiklią literatūros srityje. Jos kūrinių mūsų mažiesiems padės ilgiau išlaikyti lietuviybę visuose pasaulio kraštuose, jos atsiminimų knygos — VAIKYSTĖ ir JAUNYSTĖ padės mums grįžti į tuos laikus, kurie jau skendi laiko gėlėse, padės susitikti su tais įžymiais žmonėmis, kuriuos rašytoja gerai pažino ir mums jų vaizdą atkuria. Lengvas jos raštų stilius skaitytoją traukia knygos nepadėti jos skaityti, ne užbaigus.

Sveikindamas mūsų mielą poetę ir rašytoją jos knygos JAUNYSTĖ pristatymo proga, linkiu jai tęsti dar dviejų knygų parašymu — vienos iš Nepriklausomybės laikotarpio — kitos iš tremties bei išeivijos pergyvenimų ir dar nepamiršti ir mūsų mažųjų, to atžalyno, nuo kurio priklausom lietuviybės ateitis.

Ilgiausių ir kūrybingiausių metų mūsų gerbiamai ir mielai rašytojai Narūnei!”

Aurelija Ivinskienė (su sūnumi a. a. **Zenonu Ivinskiu**) š. m. vasario mėn. 12 d. sulaukė 90 m. amžiaus.

Ji yra gimusi 1888 metais, Babrungėnų kaime, Platelių parapijoje. Jauna būdama tapo našle, užaugino šešetą vaikų ir išleido į aukštąjį mokslą. Aurelija Ivinskienė visą gyvenimą buvo energinga ir darbšti moteris, sumaniai tvarkė ūkį Lietuvoje, išeivijoje irgi nenuleido rankų. Palaiko su ja ryšį visame pasaulyje išsisklaidę anūkai, kurių turi dvylika, ir proanūkai. Aplanko — prieteliai ir geri žmonės. Jubiliatė ramiai leidžia savo dienas maldoje ir besitvarkydama namuose. Linkime sveikatos ir stiprybės!

A. A. Janina Vanagaitė-Kaknevičiūtė mirė š. m. gegužės mėn. 12 d. Toronte. Velionė ilgus metus buvo "Tėviškės Žiburių" administratore. Ji aktyviai dalyvavo lietuviškoje veikloje ir organizacijose. Priklausė "Carling Art Foundation" komisijai, kuri skirdavo lėšas kultūrinei veiklai. Jos dėka ir lietuviški vienetai pasinaudojo finansine parama.

Velionė buvo paslaugi, nuoširdi ir visų mėgiama asmenybė, palikusi nuilūdime šeimą, artimuosius ir bendradarbius. Išsėkis ramybėje!

• ORGANIZACINĖ VEIKLA

PASAULIO LIETUVIŲ KATALIKIŲ ORGANIZACIJŲ SĄJUNGOS ATSTOVŲ TARPTAUTINIUISE ŽMOGAUS TEISIŲ KOMISIJOS POSĖDŽIUOSE

Neseniai Tarptautinė Katalikių Moterų Organizacijų Unija (WUCWD) įkūrė Žmogaus Teisių Komisiją. Tarp kompetentingų šiame klausime atstovių, į Komisiją buvo išrinkta Pasaulio Lietuvių Katalikių Organizacijų Sąjungos (PLKOS) įgaliotinė tarptautiniams ryšiams B. Šlepetytė-Venskuvienė.

Š. m. balandžio mėn. 2-3 d. Oxforde (Anglijoje) įvyko pirmieji WUCWO Žmogaus Teisių Komisijos posėdžiai. Pradedant darbą, posėdžių dienotvarkė buvo ypatingai plati — apimanti visų pasaulio kontinentų žmogaus teisių klausimus. Taip pat buvo nagrinėta ir sudaryta veiklos programa, priimti Komisijos statutai.

Gegužinė Ivinskių ūkyje šio amžiaus pradžioje (šeimininkai trečias ir ketvirtas iš dešinės)

WUCWO Žmogaus Teisių Komisija nusprendė iėiti į tamprų ryši žmogaus teisių klausimais su kitomis tarptautinėmis organizacijomis ir institucijomis, kurios šioje srityje veikia, kaip: Jungtinių Tautų Žmogaus Teisių Komisija, Europos Taryba, Tarptautinis Katalikų Organizacijų Centras (O.I.C.), Vatikano Komisija "Teisingumas ir Taika", Amnesty International ir kt.

Komisija kaupia informacijas ir dokumentaciją žmogaus teisių problemomis ir ją skleia Tarptautinei Katalikų Moterų Organizacijų Unijai priklausančių organizacijų tarpe (įeina 72 kraštai), siųs vyriausybėms, parlamentams, politinėms partijoms, Vakarų pasaulio spaudai, radijo ir televizijos stotims.

PLKOS atstovė B. Venskuvienė per kelis kartus posėdžių metu informavo dalyves apie dabartinę padėtį pavergtoje Lietuvoje, duodama konkrečių ir skubių atvejų pavyzdžius. Ji iškėlė religinį persekiojimą, pagrindžio spaudos reikšmę kraštui ir jos nuolatinius sunkumus — komunistinei valdžiai visomis priemonėmis siekiant ją užgnaužti, paminėjo Lietuvos Helsinkio Grupės veiklą ir jos narių areštus, tautos pasipriešinimą prieš pavergėją ir kt. PLKOS atstovės siūlymu, Tarptautinės Katalikų Moterų Organizacijų Unijos Žmogaus Teisių Komisija artimiausiu metu imsis tinkamų žygių pagelbėti N Sadūnaitei

KLK Moterų D-jos Montrealio sk. rengtas velykinis stalas praėjo su dideliu pasisekimu. Tokio pasisekimo sulaukė tik pirmasis ir šis penktasis — jubiliejinis.

Šio stalo koordinatore buvo J. Baltuonienė, kuri paruošė ir mažą programėlę. Jos metu D. Piečaitytė paskaitė savo pačios rašytą vaizdelį apie velykinius papročius Lietuvoje, po to A. Cieltoriūtė padeklamavo eilėraštį, Adrija McVicar ir Marius Valinskas atliko mažą vaidinimėlį, kurio metu padalino dovanas salėje esantiems mažyliams. Dar programos metu pasirodė pagarsėjusi dainos trijų I. ir R. Lukoševičiūtės ir R. Bulota, padainavę tris dainas.

Šis velykinis stalas buvo ypač gausus savo puikiais kepiniais, meniškai išmargintais margučiais ir labai įvairiais mėsos gaminiais. Pre jo pasisekimo prisidėjo nemažas būrys tų moterų, kurios visai net nepriklauso šiai draugijai.

Labai sutartinai su J. Baltuoniene dirbo valdybos narės: V. Dikaitienė ir E. Kerbelienė, gi dar viena narė S. Danaitienė išvykusi atostogoms į Floridą, visą šio parengimo sąskaitbos naštą apsiėmė tvarkyti Janina Adomonienė. D-jos valdybai vadovauja Danutė Staškevičienė.

Kadangi mūsų draugija yra pagarsėjusi ir kaip labdaros organizacija, tai ir šiais metais aukomis išdalinta

200 dol. Baltijos stovyklavietei ryšium su jos 25-mečiu — 50 dol., Vasario 16 proga Tautos Fondui — 25 dol., Tėvui Juozui Aranauskui jo vardadienio proga — 25 dol., AV parapijos chorui — 100 dol.

Valdyba vasaros metu ateityje numato surengti išvyką pas p. Tamošaičius į Kingstoną, o rudenį — mūsų menininkų parodą.

Liet. Kank. par. moterų d-jos skyrius sėkmingai talkina parapijos kultūrinėje ir socialinėje veikloje. Dažnai yra rengiami susirinkimai su paskaitom, iškilmingai švenčiama d-jos šventė (kuria 1977 m. gruodžio mėn. pravedė R. Sirutienė) ir įvairūs minėjimai. Draugijai vadovauja pirm. S. Petraitienė.

* * *

LIETUVĖS DAILININKĖS KERAMIKOS PARODA BOGOTOJE

Pereitų metų gegužės mėnesį lietuvių dailininkė Nijolė Sivickaitė, gyvenanti Kolumbijoje, išstatė savo kūrinius pačios svarbiausioje Bogotos bibliotekos meno parodų salėje. Šimet yra pakviesta Ekvatoriaus Ambasados parodyti savo meną trijuose miestuose: Latacunga, Ambato ir Quito.

Bus parodyta apie penkiasdešimt kūrinių tarp skulptūrų ir mūrų, atliktų degintame molyje ir metaliniuose esmaltuose. Nijolė Sivickaitė, išvystydama savo duosnią vaizduotę, savo darbu ir atsidavimu rodo gyventojus, atmosferą ir savo vidaus gyvenimo jausmus. Jos švelnus socialinis jautrumas neužmiršta šios žemės apleistųjų: darbininko apleistos motinos, liūdno jaunuolio, bepročio bei vienišo žmogaus. Sunkių ir lengvų sapnų plotai pavirsta tikrove, kada molis lašėdamas pavirsta pailgomis lašančiomis figūromis, tampa išsuktomis rankomis, pavirsta staigiai išvirtusiomis akimis, kada dygsta darbo medžiaga neišsivaizduotuose piūviuose ir nederlingose kalvose. Religijinis ieškojimas gyvenimo prasmės reiškiasi didesnės apimtios ir ambicijos mūraluose ("Kalvarija", "Gyvenimo Vaga"). Ironija duodasi suprasti labai subtiliai gerai pavykusiame kūrinyje "Ponia", kur kūno palinkimas, kūno linijų pilnumas laimingai jungiasi su nerūpestingu ir įžiliu gestu. Artistė mus gražina į laimingus ir nerūpestingus vaikystės momentus su "Gyvoliukais", "Dievais", "Žuvimis", "Mažais Kačiukais", kurie švelniai žaidžia su savo prieaugliais, kad paskui grąžintų į dabarties realybę su savo abstrakčių kūriniu kaip "Technikos Slastas".

Visose šiose figūrose molis dirbtas grubiai, neapdirbtai, bet su meile, kad paryškėtų visos jo raukšlės, jo šiurkštumas visoje savo struktūroje, kuri kartais kontrastuoja su švelniu žvilgsniu bei meilia išraiška, taip rodo išraiškos švelnumą ("Mano Mažoji Viltis").

Spalvų vartojimas yra santūrus, beveik asketiškas. Artistė yra įkvėpta išimtinai gamtos spalvų gamoje: pradedant gintariniu geltonumu, per einanti per mineralinį geltoną, pilkus, molinius ir kavos spalvas, neužmiršdama nei žalio, nei metalinio mėlynumo. Vietoj užtrukti tingiai viename fragmente — rankoj, liemenyje — Nijolė galbūt dėl savo artistinio darbštumo meno apkrauna kai kuriose figūrose su daugybe elementų ir smulkmenų, kurie jau vieni galėtų sudaryti naują kūrinių branduolį; tokie kūriniai būtų betarpiškesni, bet būtų mažiau sugestyvūs ir mažiau teiktų prisiminimų. Galbūt žiūrovas pageidautų, kad niekas jo nevedžiotų už rankos, bet kad jam pačiam leistų laisvai įsigilinti į nematomus meno veikalo takelius.

Visais atžvilgiais visi meno kūriniai — vieni mažiau kiti daugiau — kuriuos čia randame, yra rimto ir nuolatinio darba išvada, kurios vieningas troškimas yra IŠSIREIKŠTI, nedarant nuolaidų jokioms madoms bei stiliams, nei nusileisti prieš techninius sunkumus bei estetizmo reikalavimus, priimant visuomet neišvengiamą kompromisą su realybe.

**Nijolė Stasiukynienė
Barbara Rimgailaitė**
(Bogotos Lietuvių Moterų
Draugijos Valdybos Narės)

DAUGIAKULTŪRINĖ TEATRO DRAUGIJA IR MŪSŲ TEATRO ANSAMBLIAI

Mūsų režisierės Ontario dramų
festivalyje

The Multicultural Theatre Association

1977 m. rudenį, nuo spalio 26 iki gruodžio 2, Toronte vyko mėgėjų teatrų festivalis, kuriame dalyvavo rež. E. Dauguvietytės-Kudabienės teatro ansamblis "Aukuras" ir rež. A. Dargytės-Bysckiewicz ansamblis "Aitvaras". Hamiltono "Aukuras" yra seniausias ir pastoviausias teatro ansamblis, kuris neseniai atšventė savo 25 metų jubiliejų ir Kanadoje ir Amerikoje jau davė virš 170 pastatymų, kurie pasižymėjo puikia pjesių atranka ir geru teatrinio lygiu. Toronto "Aitvaras" įsisteigė tik prieš kokių šešeris metus, bet sugebėjo pritraukti ir sujungti būrelį pasižventusių ir talentingų teatro entuziastų ir per paskutinius kelis metus užsirekomenduoti sėkmingais pastatymais.

"The Ontario Multicultural Theatre Association" įsisteigė prieš šešeris metus su tikslu apjungti pavieniai

veikiančius teatro mėgėjų būrelius, suteikti jiems progą plačiau pasireikšti, užmegzti ryšius tarpusavyj ir galiausiai juos iškelti į viešumą ir su pažindinti platesnę Kanados visuomenę su šių atskirų grupių veikimu. Tokiu būdu tikimasi atsiekti didesnio suartėjimo ir supratimo tarp šiaip visai uždari veikiančių etninių grupių, o tuo pačiu pagyvinti ir pakelti jų veiklą festivalio metu vykstančiais konkursais. "The Multicultural Theatre Association" pradėjo savo kultūrinę veiklą su šešiomis teatrinėmis grupėmis, visomis iš Toronto, o šiandien jai jau apjungia apie 40 vienetų iš įvairių Kanados vietovių. Festivalyje dalyvavo 20 ansamblių, iš kurių tiksliai penki buvo anglų kalba. Savo kalbą pasirodė, čekai, serbai, ukrainiečiai, vengrai, italai, suomiai, latviai, estai ir lietuviai. Nors proporcingai žiūrint, pabaltiečių yra mažiau negu kitų etninių grupių, jie festivalyje užėmė dominuojančią rolę: visom trim tautybėm atstovavo po du teatriniai vienetai, kiekvienas su vienu pastatymu.

Hamiltono "Aukuras" pasirodė su A. Rūko "Bumbuliu ir Dunduliu" (gruodžio 2), o Toronto "Aitvaras" su St. Pilkos "Žemės Rojumi" (lapkričio 26). Abiejuose pastatymuose režisierės taip pat ir vaidino. Abi grupės atsižymėjo festivalio konkurse. P. Kudabienė gavo atžymėjimą (award) už geriausią pagalbinės rolės išpildymą, o jos "Aukuras" gavo nominacijas už režisūrą, vaidinį pristatymą ir už pagrindinių (Kalvaitienė) ir pagalbinių (R. Bunkarta, S. Ramanauskas) rolių išpildymą. "Aitvaras" gavo tris nominacijas: A. Byškevičienė už geriausią pagalbinės rolės išpildymą, o S. Ramanauskas ir P. Šturmas už pagrindinių rolių išpildymą. (Už tą pačią rolę p. Byškevičienė 1977 m. ketvirtam lietuvių festivalyje laimėjo geriausios pagalbinės rolės atžymėjimą.)

Linkime sėkmės ir ištvermės abiem režisierėm ir jų vienetams. Tik jų dėka lietuvių vardas taip ryškiai figūravo visoje pernykščio "Multi-Cultural Theatre Association" festivalio programoje.

Valerija Anyšienė

• SVEIKATA

GYDOMOJI JEGA BUROKELIUOSE

Aleksandra Vaisiūnienė

Visame pasaulyje galima pastebėti, kad žmonių sveikata silpnėja, o ligomis sergančių žmonių skaičius didėja. Visos ligoninės pilnos ligonių, net neužtenka ligoninėse vietų, nes neturi tiek tuščių lovų. Kur priežastis? Kodėl taip daug sergančių žmonių pasaulyje? Galima būtų gal priitaikinti šias kenksmingas žmogaus

sveikatai priežastis: oro užteršimas, klimato pasikeitimas, rūkymas, gėrimas, lytinis palaidumas ir gyvenimo skubotumas, kuris sugriauna žmogaus nervų sistemą. Bet pati didžiausia turbūt žmonijos susirgimo priežastis — tai netinkamo maisto vartojimas ir netinkamas jo pagaminimas. Pasaulyje jau pradeda jausti maisto trūkumą. Žmonija didėja ir dauginasi, o maisto produktų pagaminimas ir išauginimas mažėja. Maisto žaliavą gamintojai pradeda taupyti ir, gaminant maisto produktą, primateisima daug kenksmingų organizmo palaikymui medžiagų (per didelį kiekį druskos, pikantiškų prieskonių, dažų ir t.t.). Šeimininkės paprastai perka ir valgo maistą, kad jis būtų geras skonio atžvilgiu, bet nežino, kokie priemaišai yra pridėti į tą produktą, ir ar jie sveiki ir priimtini mūsų organizmui. Maistą reikia pirkti tik aiškiai savo akimi matomą ar pačiai pagaminti. Nevalgyti tokio maisto, kuris nežinomas yra ir iš ko jis pagamintas buvo. Keptas maistas taip pat yra nesveikas, tik orkaitės apkeptas ne toks kenksmingas. Maistą reikia gaminti tik troškintą ar virtą ant mažos liepsnos.

Čia noriu parašyti apie raudonųjų burokėlių galią. Jorge Sintės Pros savo ispanų kalba knygoje: "Alimentate y curate con los Vegetales" (Maitinkis ir gydykis tik augaliniu maistu) rašo apie vieną atsitikimą iš Ispanijos Barcelonos mieste, kur raudonieji burokėliai padarė stebuklingą pasveikimą. Burokėliai yra labai turtingi cukrumi ir mineralais; iš mineralų turi geležį ir kt. Burokėlių būna dvi rūšys: raudoni ir gelsvi. Gelsvi yra truputį saldesni už raudonuosius ir todėl valgyti žali skanesni; maitingumo vertė lygi — morkoms. Turi daug karotino, kuris labai svarbus žmogaus gyvybei palaikymui. Burokėliai patartina valgyti žali, nors ir suvalgytume mažą kiekį. Taip pat galima valgyti virtus, bet jau neturės tos pačios gydymo galios.

Lengviausia gerti burokėlių sultys ir pratintis šaukštais gerti po truputį. Nustatyti pagal savo organizmą naudojimą laiką ir būdą, kada gerti ir kiek gerti, nes burokėlių sultys labai koncentruotas maistas. Todėl patartina pamažu pratintis ir galima gerti šaukštais. Apie burokėlius visur rašoma, kad tai yra vaistas nuo mažakraujystės. Dr. Vanderis savo knygoje taip pat nurodo, kad burokėliai yra vaistas nuo anemijos. Jorge Sintės Pros įrodinėja, kad raudonieji burokėliai yra raudonųjų kraujo rutuliukų "fabrikantai". Tik gaila, kad raudonuosius burokėlius, nežiūrint kokioje pagamintoje formoje, negali valgyti cukraus liga sergantieji ligoniniai.

Jorge Sintės Pros buvo liudininkas vieno išskirtino ligos atsitikimo, nes liga lietė vieną jo paties šeimos artimą narį — penkiolikos mėnesių mergytę, kuri sirgo ilgai varginančia liga.

Dėl didelio kiekio stiprių vaistų vartojimo ji susirgo dar leukemija (kraujo vėžiu). Mergaitė buvo vežiojama pas daugelio pasaulio kraštų specialistus, bet nieko nepadėjo, net nesuteikė tėvams jokios vilties. Beviltskoje padėtyje tėvai kreipėsi pas natūropatijos žinovą, kuris, neslėpdamas mergaitės kritiškos padėties, suteikė tėvams naujas pagijimo viltis. Jis buvo įsitikinęs, kad gydymas natūraliomis priemonėmis suteiks mergaitei naujų jėgų kovoti su šia liga. Čia būtų sunku išvardinti, kas mergaitei buvo daroma: išsukimas kraujo cirkuliacijos, įvairūs vandens kompresai, pastatymas į dirbtiną judėjimo ritmą. Kelių mėnesių laikotarpyje taip pat buvo duodama gerti žalių burokėlių sunka kasdieną po truputį. Šiandieną, praėjus daugeliui metų ji išaugo stipri, graži ir sveika mergaitė. Tolimesnis maistas buvo vegetariškas.

Kunigas (botanikas) homeopatas Eugenio Arias Alzate savo knygoje "Plantas Medicinales" (Medicininiai augalai), kurios išėjo jau dešimtis laidų, rašo, kad raudonaisiais burokėliais galima išsigydyti anemiją, kai kurios vidaus ligas. Jie ramina nervų sistemą, puiki priemonė nuo vidurių užkietėjimo, mažiems vaikams padeda nuo kosulio ir išgydo sinusitą.

Šiandieną visa žmonija ieško geros sveikatos palaikymo būdų, ypač senatvėje. Pasaulinės medicinos mokslas dar nespėjo ištirti visos augmenijos reikšmės. Tik kartais pripuola mai tenka išgirsti apie vienos ar kitos augmenijos gydymo galią, ir tai daugelis žmonių gal netiki, o kiti prisibijo tuomi pasinaudoti, nes tik beviltskoje padėtyje griebiasi už visko.

Natūristai ir vegetarai vis tik tvirtina: jei žmonija tinkamai suprastų mitybos klausimą ir maisto reikšmę, tai nei pusė žmonių nesirgtų tiek — kiek serga šiandien. Vaisiais ir daržovėmis galima prailginti daugelio metų mūsų gyvenimą, prijungiant prie to dar: gryną orą, saulės vonias, vandenį ir judėjimą. Tai būtinos sąlygos geros sveikatos išsilaikymui. Natūralus, nesužalotas ir neperdirbtas maistas palaiko mūsų gyvybę ir priduoda jėgų stipriam organizmo išsilaikymui. Gaminkime maistą labai paprastą (be jokių "prašmatnybių", jei taip galima išsireikšti), taip kaip žmonės valgė mūsų kaime, tai tikrai daug sveikesni būsim. Nemaišykime daug rūšių maisto vienu kartu. Niekuomet nevalgykime kartu daržovių ir vaisių, nes maistas tarp savęs irgi piaunasi, gaunasi blogas virškinimas, dujos. Nenatūralus maitinimasis silpnina mūsų jėgas. Tik gyvas maistas palaiko mūsų gyvybę. Pati gamta mums nurodo kelią, koku maistu turime maitintis. Nenutolkime nuo jos. Kiekviena liga turi savo augstą kainą, ir niekas iš jos negalime pabėgti — nesumokėję brangiai. Bet maitindamiesi vegetarišku, sveiku, natūraliu ir nesužalotu maistu, išvengsime daug ligų ir bereikalingo skausmo.

• Madų ir grožio pasaulis

VEDA I. KAIRIENĖ

BALINĖS SUKNELĖS IR SPORTINIAI ŠVARKELIAI

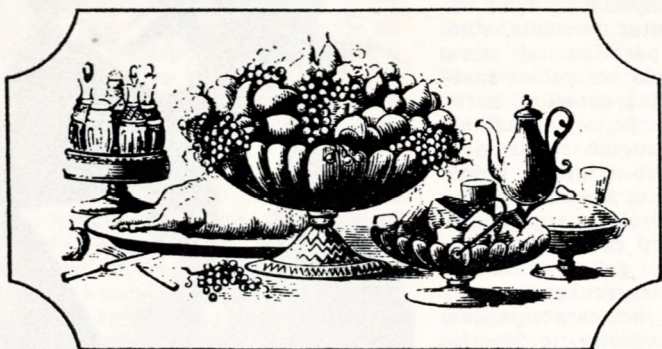
Sunkiais pokario metais, gyvendami įvairiose stovyklose, dėvėjome kuo galėjome. Laimingesnieji — atsiųžtais rūbais, kiti — gautais. Moterims buvo lengviau, jos iš trijų senų suknelių sugebėdavo pasidaryti vieną naują. Vyrams buvo blogiau, nes iš kelių senų kostiumų vieno naujo nepadarysi. Vis daugiau reikėjo priklaustyti nuo stovyklų rūbų dalintojų duosnumo. Taip ir atsirado žalios kelnės ir neaiškių spalvų švarkai. Kas po ranka papuolė, tą ir ėmė. Niekas nežiūrėjo nei spalvų, nei stilių. Pagaliau, kas gali iš „išvietintųjų“ reikalauti kažkokios elegancijos? Buvo nesvarbu ar suvelta, ar praplyšę, ar neišlyginta. Nors tada dar „išsilaisvinimo sąjūdžio“ nebuvo, bet juo mažiau moteriškai reikėjo rūpintis savo vyru tuo geriau. Visi buvo patenkinti, ir mada prigijo. Su tomis žaliomis kelnėmis atvažiuojome į užjūrius ir pradėjome vargti naujakurių vargus. Po kiek laiko prasigvenome, pradėjome ir grožio salonus lankyti, o žalios kelnės vis dar gyvavo . . . Kažkada apie šešiasdešimtuosius metus viename lietuviškame dienraštyje pasirodė piktas straipsnis apie balines sukneles

ir žalias kelnės . . . Bet tai buvo labai seniai. Metai slinko, ir žalios kelnės pradėjo trūnyti. Kaip vyko visas aprangos pakaitos procesas, sunku nustatyti ir pagaliau tai nėra svarbu. Gal nusibodo tos pačios spalvos, gal, žiūrėdami į sūnelius, norėjome atjaunėti . . . Ir taip iš kažkur ir kažkodėl vis daugiau ir daugiau populiarėjo, kol visai giliai įleido šaknis ir užėmė pačią svarbiausią vietą vyriškame garderobe margas sportinis švarkelis! Kaip patogu: nei derinti, nei lyginti, nei galvoti, nei žmogui galvos sukti. Išsitraukei ir maukis. Juo raibesnis, juo margesnis, juo gražesnis . . . Ir užplūdo tie „sportininkai“ mūsų sales. Jų pilna ir šokiuose, ir sukaktuvėse, ir vestuvėse, ir banketuose, ir visur. Kartais, nuėjus į kokį iškilmingą balių, pasijunti kaip golfo lauke, tik margoja, švyturiuoja, o spalvų įvairumas! Anais stovykliniais laikais galėjome pasiteisinti, kad žmogus „ką turi, tuo ir dėvi“. Dabar teisintis nebereikia, nes visi sumodernėjome ir „dėvime kuo norime“, o tai — geriausia priedanga asmeniškam apsileidimui. Nors ir gyvename „išsilaisvinimo sąjūdžio“ svarbiame laikotarpyje, bet „išsilaisvinusios atstovės“ turėtų daugiau atkreipti dėmesio į savo vyrų (sūnų ir sūnelių) aprangą. Kartais juokinga ir graudu žiūrėti, kaip moderniai ir puikiai išsipuošusias damas, kurios tikėtų į geriausių madų žurnalų puslapius, į balių atlydi margi „sportininkai“ . . . Kiekvienas rūbas turi savo paskirtį. Palikime sportinius švarkelius ten, kur jie tinka: sportui, darbui, gatvei ir t.t. Eidami į viešumą, apsirenkime tinkamai, pagerbkime iškilmes, į kurias einame, ir kitus, tinkamai apsirengusius, dalyvius.

N. N.

Rankų darbai vėl madoje

• Šeimininkų kampelis

Veda L. MURAUSKIENĖ

Kepti "zucchini"

- 6-12 "zucchini" (itališki agurkai),
3 šaukštai sviesto,
½ puoduko tarkuoto "Parmesan" sūrio,
3 šaukštai kapotų petražolių, čruskos ir pipirų pagal skonį.

Nuo "zucchini" nupjauti galus ir nulupti odą. Supjaustyti riekutėmis. Negiliame puode, apiberiant druska ir pipirais, užpilti vandeniu, kad tik padengtų, pavirti apie 10 minučių ar kol suminkštės.

Perdėti į kepimo indą, apiberti sūriu ir uždėti sviestą. Jeigu duodama vėliau į stalą, tai galima dar padėti į šaldytuvą. Tik prieš duodant įdėti į krosnį prie 400° F ir palaikyti, kol sūris ištirps. Apiberti petražolėmis ir duoti prie mėsos ar žuvies. Tinka prie visko.

Kalafijorai su grybais

- 1 puodukas kapotų grybų,
½ šaukštuko kapoto svogūno,
4 šaukštai sviesto,
2 šaukštai miltų,
1 puodukas pieno,
½ šaukštelio druskos,
¼ šaukštelio pipirų,
¼ puoduko kapotų petražolių,
1 didesnė galva kalafijoro (apvirto skiautelėmis),
½ puoduko tarkuoto "Parmesan" sūrio.

Grybus ir svagūnus pakepinti svieste apie 5 minutes. Tada išimti su skyletu šaukštu ir išdėti į riebalais pateptą kepimo indą.

Toje pčioje keptuvėje įmaišyti miltus į likusį sviestą, laikant ant vidutinės kaitros. Kai pradės burbuliuoti, įmaišyti pieną paplakant. Įberti druską, pipirus ir kapotas petražoles.

Nusausintus kalafijorus sudėti ant grybų ir užpilti iš keptuvės paruoštu padažu. Viršų apiberti sūriu. Kepti prie 450° F apie 20 minučių. Tinka duoti prie įvairių mėsų ar žuvies.

Aguonų pyragas

- 1 svaras sviesto,
1½ puoduko cukraus,
4 kiaušiniai (atskirti),
2½ puoduko sijotų miltų,
1 šaukštelis kepimo sodos (baking soda),
2 šaukšteliai kepimo miltelių (baking powder),
1 puodukas pasukų,
3 šaukštai aguonų,
½ šaukštelio migdolų ekstrakto.

Dideliame inde ištrinti sviestą su cukrum. Sudėti kiaušinio trynius ir dar gerai patrinti. Miltus persijoti su kepimo milteliais ir soda.

Į paruoštą masę pakaitomis sudėti miltus su pasukomis. Vis pamaišant. Tada sudėti aguonas ir migdolų ekstraktą.

Kiaušinio baltymus išplakti iki standžios putos. Tada pamažu įmaišyti į paruoštą masę.

Kepti formoje su skyle, patepta riebalais ir pabarstyta miltais. Kepti

prie 350° F maždaug vieną valandą, ar kol ikištas pagaliukas bus sausas. Leisti atvėsti formoje apie 10-15 minučių. Išvertus iš formos galima apiberti cukraus pudra ar citrinine glazūra.

Meduolis

- 1 puodukas medaus,
½ puoduko sviesto,
1 puodukas gerai prispaustas rudo cukraus,
4 kiaušiniai (atskirti),
3 puodukai miltų,
2 šaukšteliai kepimo sodos,
½ šaukštelio kepimo miltelių,
1 šaukštelis cinamono,
1 puodukas rūgščios grietinės,
½ puoduko razinkų.

Jeigu medus kietas, tai sunkesniau puode jį pašildyti, kad suskystėtų. Tada leisti atvėsti.

Dideliame inde ištrinti sviestą su cukrum, kol masė bus šviesi. Tada įplakti po vieną kiaušinio trynį. Po to įplakti medų.

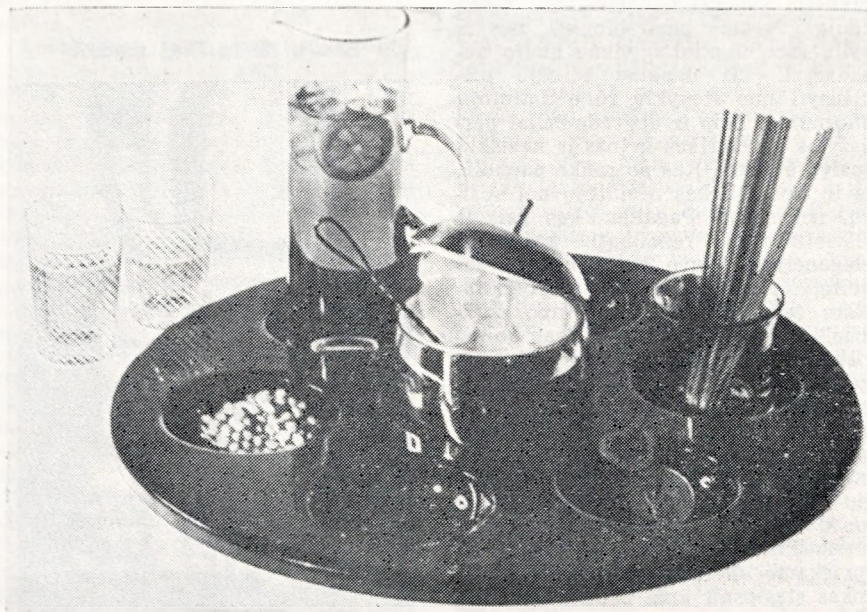
Persijoti miltus, sodą, kepimo miltelius ir cinamoną. Pakaitomis su grietine įmaišyti į paruoštą masę. Pradėti ir užbaigti miltais. Po to įmaišyti razinkas.

Kiaušinio baltymus išplakti iki standžios putos ir pamažu įmaišyti į paruoštą masę.

Kepti formoje su skyle, patepta riebalais ir pabarstyta miltais. Kepti prie 325° F apie valandą laiko, ar kol ikištas pagaliukas ištraukus bus sausas. Leisti atvėsti formoje apie 10 minučių. Tada išversti ant grotelių ir gerai atvėsus susukti į sidabrinį popierių, kad nedžiūtų. Jis gali stovėti gan ilgai, ypač šaldytuve.

Veršienos kepsnis

- 5 riekės apdžiūvusios baltos duonos,
¾ pd. pieno,
2½ sv. maltos veršienos,

- 1 smulkiai kapotas svogūnas,
- 2 kiaušiniai,
- 1 pd. rūgščios grietinės,
- 1 štl. kapotų petražolių,
- 1 štl. kapotų "capers",
- 1 štl. tarkuotos citrinos žievelės,
- ¼ štl. "thyme",
- ¼ štl. druskos, truputį pipirų,
- 1 št. sviesto.

Duoną pamirkyti piene, svogūną pakepinti ir viską labai gerai sumaišyti. Pašildyti krosnį iki 350°. Kepimo formą patepti riebalais, sudėti visą mišinį ir kepti neuždengtą 1 val. Nupilti nutekėjusius riebalus ir kepsnį palaikyti formoje, kad atvėstų. Supjaustyti ir servuoti šiltą ar šaltą.

Medaus gėrimas

Į indą įpilti 8 št. karšto vandens, 4 št. medaus, 2 citrinų ir 4 apelsinų sunką. Gerai išmaišyti, supilti į augstus gėrimo stiklus (4), įdėti po gabalėlį ledo ir pripildyti gazuotu vandeniu.

Vištienos mišrainė

- 1 salotos galva,
- ½ keptos vištienos,
- ½ galvutės melono,
- 100 gr. sūrio (šveicariško, Gauda ar kitokio),
- 1 kapotas svogūnas,
- 4 št. rūgščios grietinės,
- 4 št. majonezo,
- 1 št. "ketchup",
- ½ štl. cukraus,
- ½ štl. citrinos sunkos,
- druska, pipirai, kapotas kiaušinis, petražolės.

Salotos lapus suplėšyti (arba supjaustyti), vištieną supjaustyti kąsnio didumo gabalais, meloną ir sūrį sukapoti mažesniais gabalėliais, viską išmaišyti. Iš rūgščios grietinės, majonezo, "ketchup", cukraus, citrinos sunkos, druskos ir pipirų padaryti padažą. Galima įvairių produktų dėti daugiau ar mažiau, pagal savo skonį. Visą užpilti ant vištienos ir salotų, gerai išmaišyti. Stalo indą iškloti saloto lapais, sudėti vištienos mišrainę, iš viršaus pabarstyti ir papuošti kapotu kiaušiniu ir petražolėmis. Tinka su paskrudinta duona.

Kimštų pomidorų užkandis

Pomidorus nuplauti, nupjauti viršūnę ir šaukšteliu išimti sėklas. Pasūdyti ir apvertus leisti nuvarvėti. Kimšti galima įvairiai (1 pomidorui): 1 št. virtų ryžių, 1 št. kapoto kumpio, ½ plakto kiaušinio, kapotų petražolių ir prieskonių. Vietoje kumpio galima vartoti dešrą, virtą mėsą arba sūrį. Prikimštų pomidorų paviršių patepti riebalais ir truputį uždėti ant kimšalo. Kepti krosnyje prie 450° apie 15 min.

Morkos su vynuogėm

- 2 svarai morkų,
- 2 šaukštai nesūdyto sviesto,

Montrealio tradicinis velykinis stalas, kurį sekmingai ruošia Kat. Mot. dr. Jos narės.

- 1 šaukštelis cukraus,
- 1 puodukas žalių vynuogių, nuluptos ir išimtos sėklos. (Sėklas išimti — perpjauti vynuogę pusiau),
- 1 šaukštas sviesto (vynuogėm),
- 2 šaukštai petražolių ar mėtų (kapotų).

Morkas nuskusti ir supjaustyti siaurais pailgiais griežinėliais. Išleisti du šaukštus sviesto sunkioje keptuvėje ir sudėti morkas, cukrų ir užtekti užpilti vandens, kad padengtų. Leisti užvirti. Tada sumažinus ugnį dar pavirti, kol morkos suminkštės ir vanduo bus beveik išgaravęs.

Vynuoges pakaitinti mažame puodelyje su sviestu ir petražolėmis ar mėtom. Tada sumaišyti su morkom. Duoti į stalą šiltame inde. Tinka prie įvairių mėsų.

Kopūstų salotos su pasukom

- ¼ puoduko pasukų,
- 2 šaukšteliai cukraus,
- 1 šaukštas obuolių acto (cider vinegar),
- ½ šaukštelio druskos,
- 2½ šaukštelio kapotų krapų,
- 2½ puoduko smulkiai pjaustytų kopūstų,
- 2 vidutinio dydžio tarkuotos morkos.

Inde sumaišyti pasukas, cukrų, actą, druską ir krapus. Didesniame inde sumaišyti tarkuotas morkas su pjaustytais kopūstais ir užpilti paruoštu padažu. Leisti truputį pastovėti prieš duodant į stalą.

Vokiškas varškės blynas

- 4 šaukštai cukraus,
- 4 šaukštai sviesto (kambario temperatūros),
- 4 kiaušiniai (atskirti),
- ¼ šaukštelio druskos,
- 1 šaukštelis tarkuotos citrinos žievelės,
- 2 puodukai smulkesnės varškės (sausos, be grietinės),
- 1 puodukas pieno,
- ½ puoduko miltų,
- ½ šaukštelio kepimo miltelių,
- 2 šaukštai sviesto ištepiti kepimo indui.

Sviestą su cukrum gerai ištrinti. Įdėti po vieną kiaušinio trynį. Po kiekvieno įdėjimo gerai išplakti. Sudėjus visus trynius dar paplakti, kad masė būtų lengva. . . Į išplaktą masę sudėti druską, tarkuotą citrinos žievelę, varškę ir pieną. Po to dar plakti kokias 8 minutes. Tada miltus, sumaišytus su kepimo milteliais, po truputį sudėti į masę. Nuolatos pamaisant.

Kiaušinio baltymus išplakti iki standžios putos ir atsargiai įmaišyti į varškės masę.

Du šaukštus sviesto išleisti ir su šepetėliu gerai ištepiti kepimo formos apačią ir šonus. Supilti tešlą ir kepti prie 425°F apie 10 minučių. Tada sumažinti kaitrą iki 350°F ir kepti dar apie 25 minutes. Viršus kepsnio turi būti gerai pakilęs ir gražiai pageltonavęs.

Į stalą duoti karštą su uogiene, medum ir apiberiant cukraus pudra ir truputį pašlakstant citrinos sunka.

Kiaulienos kulniukai (hocks)

su žirniais

- 4 kaulės kulniukai,
- 1 svogūnas pjaustytas riekutėmis,
- 1 lauro lapas,
- 1-2 skiltelės sutrinto česnako, druskos ir pipirų pagal skonį,
- 375 miligramai (apie 1½ puoduko) saldžių žirnių, pieno, sviesto,
- 2 litrai vandens (apie 2 kvortos).

Kulniukus, svogūnus ir prieskonius sudėti į virimo puodą ir užpilti vandeniu. Puodą uždengti ir duoti užvirti. Tada sumažinti kaitrą ir pavirti apie 2½-3 valandas, kol mėsa kris nuo kaulo.

Svogūnus ir kulniukus perkošiant nusausti.

Išvirti žirnius, kad būtų minkšti. Tada su "blender" sutrinti. Įdėti į puoduką, įpilti pieno ir įdėti sviesto, kad sudrėktų ir būtų košės pavidale. Servuoti galima mėsą nuimant nuo kaulo, pridėdant virtų bulvių ir žirnių košės.

• Atsiųsta paminėti

Po Damoklo Kardų — Anatolijus Kairys; "Draugo" dienraščio premijuotas romanas; dail. **Zita Sodeikienė;** 219 pusl., kaina — \$5.00. "Šis premijuotas romanas savo vaizdais ir netikėtumų pilnomis scenomis skaitytojui bus naujas kūrinys lietuvių išeivijos literatūroje, o taip pat ir premijuotų romanų ilgoje eilėje" (iš knygos aplanko).

Narsa gyventi — Jurgis Gliauda; romanas, Lietuviškos Knygos Klubo leidinys; viršelis — Vilijos Eivaitės; 310 pusl., kaina — \$6.00.

St. Casimir — kun. A. Contons-Kontautas; — Lietuvos Vyčių išleista 1958 m. 14,000 tiražu. Dabar perspausdinta 5,000 tiražu. 48 psl.; iliustruota, anglų kalba; gaunama iš Knights of Lithuania, 351 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207; kaina \$1.00 su persiuntimu, užsakant 10 ar daugiau — pusė kainos.

Tėvynės Sargas — politikos ir socialinių mokslų žurnalas; redaktorius — Petras Maldeikis! red. adresas: 117 Sunset Drive, Hot Springs, Arkansas, USA, 71901; vieno numerio kaina — \$3.00; administracija: A. Balčytis, 6819 S. Washtenaw Ave., Chicago, Ill., USA, 60629.

Lietuvos Istorija — iki Vytauto Didžiojo laikų — Zenonas Ivinskis; Rinkiniai raštai — I tomas; išleido Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija, Roma 1978 m.; adresas: Piazza della Pilota 4, Roma, Italy; 500 pusl. mokslinis veikalas, priede spalvotas XIII-XV amž. Lietuvos žemėlapis; kaina — \$20.00.

Lietuvių Dienos — mėnesinis lietuvių kultūros ir visuomenės gyvenimo žurnalas, lietuvių ir anglų kalbomis; redaguoja redakcinė kolegija; adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif., 90029, USA; prenumerata metams — \$15.

Laiškai Lietuviams — Tėvų jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas; redaktorius J. Vaišnys, SJ; adresas — 2345 West 56th Street, Chicago, Ill. 60636, USA; prenumerata metams — 6 dol.

Ateitis — lietuvių katalikiško jaunimo žurnalas; vyr. redaktorius — k. dr. K. Trimakas, 850 Des Plaines Ave., Apt. 409, Forest Park, Ill., 60130, USA; leidėjai — Ateitininkų Federacija; administracija — J. Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, Ill. 60629, USA; prenumerata metams — 7 dol.

Šv. Pranciškaus Varpelis — mėnesinis religinio - patriotinio turinio laikraštis; leidžia T. T. Pranciškonai; redaktorius — T. V. Gidžiūnas, O. F. M.;

administratorius — T. S. Rapolas, O. F. M.; metinė prenumerata — 3 dol.; adresas: Franciscan Fathers, Kennebunkport, Me. 04046, USA.

Eglutė — iliustruotas vaikų žurnalas; redaguoja ir leidžia N. P. M. Serserys, Putname; išeina kas mėnesį, metinė prenumerata \$5; adresas: Eglutė — Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn. U. S. A. 06260.

Mūsų žinios — Čikagos Lietuvių Jėzuitų veiklos dvisavaitinis biuletenis; adresas 2345 West 56th Street, Chicago, Ill. 60636.

Skautų Aidas — jaunimo žurnalas — oficialus Lietuvių Skautų S-gos organas; vyr. redaktorė — v. s. S. Jelionienė, — 6111 So. California Ave., Chicago, Ill., 60629; administratorius — s. A. Orentas, — 6842 So. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60629; mėnesinis — iliustruotas leidinys (išskiriant liepos ir rugpjūčio mėn.); prenumerata metams — \$5.00.

Pasaulio Lietuvis — Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos leidinys; redaguoja — Redakcinė kolegija; adresas — 6804 So. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629, USA; prenumerata — 3 dol. metams; administracijos adresas — 7240 S. Mozart St., Chicago, Ill. 60629, USA.

Lituanus — Lithuanian quarterly — kultūros ir mokslo žurnalas anglų kalba; redaguoja A. Klimas, T. Remeikis, B. Vaškelis; prenumerata metams 8 dol.; adresas: Lituanus — 6621 S. Troy, Chicago, Ill U. S. A. 60629.

Moterų Dirva — L. R. K. Moterų Sąjungos leidinys; redaktorė — Mrs. Dale Murray; adresas — 3005, U. S. A. prenumerata metams — \$2.50 Amerikoje, kitur — \$3. Adresas — 3005 N. 124th st. Brookfield, Wis., U. S. A. 53005.

Šaltinis — tikibinės ir tautinės minties žurnalas; leidžia — Šv. Kazimiero Sąjunga ir Tėvai marijonai. redaguoja k. S. Matulis, MIC. Metinė prenumerata \$4; adresas: 16 Hound Rd., West Bridgeford, Nottingham NG2 6AH, England.

Lietuvių Tautos Praeitis — Lithuanian Historical Review — Tomas IV, knyga 1(13); redaktorius — Juozas Jakštas; red. pavaduotojas — J. A. Račkauskas; Lietuvių Istorijos Draugijos leidinys, 1977 m.; 198 pusl.

Lietuvių Literatūros Istorija — Pranas Naujokaitis; platus mokslinis veikalas (nuo 16 amž. iki 1975 m.); JAV LB Kultūros Tarybos leidinys; I, II, III ir IV tomai, apie 2500 pusl.; tiražas 1000 egz.; kaina vieno tomo — \$10. Gaunama pas lietuviškos spaudos platintojus arba LK Kultūros Tarybą — adresas: A. Kareiva 7030 S. Rockwell Str., Chicago Ill. U.S.A. 6629.

* * *

Švenčių proga užprenumeruokite žurnalą arba dovanokite knygą! Spausdintas žodis — gražiausia dovana.

Renkama medžiaga apie vyskupą T. Matulionį, vyskupą M. Reinį, vyskupą V. Borisevičių, profesorių P. Dovydaitį, dr. I. Skrupskelį. Jei kas turi laiškų, nuotraukų, atsiminimų ir t. t., prašom pranešti: Dr. P. Kaladė, 663 E. 7th St., So, Boston, Mass., USA 02127.

GARBĖS PRENUMERATOS

Abromaitienė O., Lemont, Ill., Abromaitienė A., Toronto, Ont., Aleknienė V., Ocean City, N.J., Aleksūnienė S., Lemont, Ill., Arštikienė M., Cicero, Ill., Bagdonienė B., Palos Park, Ill., Bajoraitienė E., Hamilton, Ont., Balienė S., Dearborn, Mich., Balsienė R., New York, N. Y. (2-jų metų), Baltuonienė J. La Salle, Que (2-jų metų), Banėnienė B., Philadelphia, Pa., Barmienė V., Los Angeles, Calif., Baršketienė E., Chicago, Ill., Barzdukienė D., Chicago, Ill., Bilevičienė E., Hamilton, Ont., Biskienė I., Downers Grove, Ill., Bradley A., New Providence, N.J., Brazdžionienė I., Los Angeles, Calif., Bražienė D., Mississauga, Ont., Bukšaitienė E., Toronto, Ont., Bukšnienė A., Omaha, Nebr., Bureikienė R., Los Angeles, Calif., Čečetienė V., New York, N.Y., Čepaitienė B., Etobicoke, Ont., Čepienė E., Weston, Ont., Čepukaitienė O., Cleveland, Ohio, Čepukienė B., Pickering, Ont., Česnienė M., Worcester, Mass., Čiunkienė B., Warren, Mich., Čiuprinskienė A., Vienna, Ont., Dačienė A., Norwood, Mass., Dainienė O., Chicago, Ill., Dainienė J., Dollard des Ormeaux, Que., Dambriūnienė E., Brentwood, Md., Deveikienė O., Los Angeles, Calif., Dietrich E., Eliza-

Prašome

sumokėti

"MOTERS"

PRENUMERATA

už 1978 metus!

* * *

UŽPRENUMERUOKITE

"MOTERĮ"

ŠVENČIŲ PROGA!

Administracija

beth, N. J., Diminskienė E., Chicago, Ill., Dobrovolskienė V., Chicago, Ill., Donohue E., Woodhaven, N.Y. Dragunevičienė A., Hartford, Conn., Dūdienė R., Oak Lawn, Ill., Dūdienė J., Collingwood, Ont., Dulkis A., Newark, N.J., Eidukonienė A., Tucson, Ariz., Elsbergienė A., Brigandine, N.J., Gažutienė U., Euclid, Ohio, Garbauskienė K., Great Neck, N.Y., Gaurienė A., Shawbridze, Que., Gimbutienė S., Arlington, Mass., Girniuvienė B., Allen Park, Mich., Gylienė B., Olympia, Wash. (2-jų m.), Gradinskienė O., Chicago, Ill., Greičiūnienė B., New Market, Ont., Griggs V., Calgary, Alta., Grušienė M., Agoura, Calif., Gudeliene L., Hot Springs, Ark., Hoffam L., Chicago, Ill., Janačienė A., Yonkers, N.Y., Jančiukienė B., Winnipeg, Man., Jankauskienė L., Mauntainside, N.J., Janulaitienė P., Rancho P.V., Calif., Jasaitienė B., Chicago, Ill., Jasaitytė N., Richmond Hill, N.Y., Jaugelienė A., Montreal, Que., Juknevičienė E., Chicago, Ill., Juodelienė B., Cleveland, Ohio, Juodišienė O., Stayner, Ont., Juozaitienė J., Hamilton, Ont., Jusienė O., Worcester, Mass., Jūršenaitė G., Chicago, Ill., Kalesinskienė H., New Britain, Conn. (2-jų m.), Karaitienė V., Union Pier, Mich., Kavaliauskienė T., Redford, Mich., Kazlauskienė M., Winter Park, Fla., Kazlauskienė G., Stamford, Conn., Kazlauskienė M., Hamilton, Ont., Kinderienė P., Chicago, Ill., Kisieliene S., Cicero, Ill., Kowbell S., Harron, Ont., Krasauskienė E., S. Pasadena, Fla., Kriaučioniūnienė I., Palos Park, Ill., Kriškiokaitienė L. W. Hartford, Conn., Kšivickienė A., Dundas, Ont., Kučinskienė J., Miami Beach, Fla., Kudukienė O., London, Ont., Kudžmaitė E., Detroit, Mich., Kundrotienė V. Pigeon, Mich., Kuprevičienė A., Hartford, Conn., Kušlikienė M., Grand Rapids, Mich., Kvietkauskienė M. La Porte, Ind., Lančiauskienė S., Euclid, Mich., Lapienienė V., Delhi, Ont., Lapšienė J., Dedham, Mass., Laukienė L., Chicago, Ill., Laurent A., Lemont, Ill., Lenkauskienė M., Pepper Pike, Ohio, Leskauskienė G., Stone Park, Ill., Leveckienė A., Westwood, Mass., Liaugaudienė E., Parsippany, N.J., Linkevičienė Z., Oakville, Ont., Mačienė A., Downers Grove, Ill., Mack R., Orange, N.J., Mackevich M., Centerville, Mass., Majauskienė S., Toronto, Ont., Maksvytienė S., Cicero, Ill. (2-jų m.), Maleta A., Chicago, Ill., Marijošienė K., West Hartford, Conn., Masaitienė B., La Mirada, Calif., Matienė G., Independence, Ohio, Matulionienė O., Plattsburg, N.Y., Mažeikienė S., Delhi, Ont., Meškauskienė K., Hamilton, Ont., Mickeliūnienė E., Richmond Hill, N.Y., Mickevičienė M., Chicago, Ill., Mikonienė M., Richmond Hts., Ohio, Mikšienė J., Worcester, Mass., Mikulienė U., Westchester, Ill., Mus-teikienė G., Chicago, Ill., Nausėdienė J., Chicago, Ill., Navickienė N., Gulfport, Fla., Neimanienė A., Cleveland,

Ohio, Nelsienė E., Fullerton, Calif., Nemickienė E., Highland, Ind., Nor-kaitienė D., Western Springs, Ill., Norkienė M., Woodhaven, N.Y., Nor-kienė S., Denver, Ill., Norvilienė O., Chicago, Ill., Oksienė I., Los Angeles, Calif., Okunienė I., Flushing, N.Y., Pajarskienė O., Hamilton, Ont., Pa-liulienė E., Cicero, Ill., Pažerienė A., Juno Isles, Fla., Petniūnienė H., Rich-mond Hill, N.Y., Petraitienė A., Rich-mond Hill, N.Y., Petrauskienė D., Chicago, Ill., Petrėnienė G., Sudbury, Ont., Petrikonienė E., Woodbine, Iowa (2-jų m.), Piktuižienė S., Chi-cago, Ill., Pilipavičienė A., Juno Beach, Fla., Pleskuvienė V., Detroit, Mich., Povilaitienė J., Omaha, Nebr., Povilaitienė E., Montreal, Que., Pran-kienė P., Chicago, Ill., Raišienė J., Chicago, Ill., Rakštienė S., Fruitland, Ont., Ramanauskienė S., Chicago, Ill., Ramanauskienė E., Chicago, Ill., Rau-linaitenė V. B., Santa Monica, Calif., Razmienė E., Joliet, Ill., Repšienė E., Chicago, Ill., Rickevičienė M., Toron-to, Ont., Rimkienė M., Vittoria, Ont., Rimkevičienė A., Chicago, Ill., Rin-gienė L., Chicago, Ill., Roberts M., Los Angeles, Calif., Rudokienė B., Tillsonburg, Ont., Rukštelienė O., Farmington Hills, Mich., Rumbaitie-nė J. Lakewood, Colo., Rutelionienė J., Rockville, Md., Rutėnienė V., Woodhaven, N.Y., Sajienė V., New-hall, Calif., Sakavičienė V., Hamil- ton, Ont., Sakalienė V., Chicago, Ill., Sakalienė S., Toronto, Ont., Saulėnie-nė V., Toronto, Ont., Sčiukienė D., Seymour, Conn., Sekonienė T., Stay-ner, Ont., Šeputienė O., Detroit, Mich., Shumway R. A., Worcester, Mass., Šiaudinienė O., St. Petersburg Beach, Fla., Sidrienė G., Streator, Ill., Šimkienė O., Willow Springs, Ill., Šimkevičienė A., Toronto, Ont., Si-monaitienė E., Bloomfield, Conn., Simonaitienė D., Toronto, Ont., Simu-konienė G., Richmond Hill, N.Y., Si-rusienė V., Garrison, N.Y., Sisienė J., Union, N.J., Šklerienė V., Hot Springs, Ark., Skriputė L., Hamil- ton, Ont., Šlapelienė K., Euclid, Ohio, Šlapelienė J., Los Angeles, Calif., Sniulienė V., Brockton, Mass., Sku-čienė M., Stayner, Ont., Sriubiškiene J., Islington, Ont., Stanaitienė J., Ha-milton, Ont., Stančienė G., Mount Vernon, N.Y., Stančikienė Z., Stayner, Ont., Stankaitienė M., Rockford, Ill., Stankaitienė B., Toronto, Ont., Stan-kaitienė M., Delhi, Ont., Stankienė J., Brockton, Mass., Stankūnienė M., Chi-cago, Ill., Stark B., Santa Monica, Calif., Stašaitienė M., Chicago, Ill., Stonkienė A., Delhi, Ont., Stoškienė M., Chicago, Ill., Stropienė A., Chi-cago, Ill., Sulaitienė A., La Grange Park, Ill., Svelnienė D., Ansonia, Conn., Sviliene B., Medway, Mass., Tamašauskienė S., Waukegan, Ill., Tauterienė S., St. Catharines, Ont., Tekutienė P., La Salle, Que., Timmer-man T., Winnipeg, Man., Trečiokie-nė G., Union, N.J., Trumpauskienė M., Grand Rapids, Mich., Tucker V.,

Roseville, Mich., Ugėnienė M., St. Petersburg, Fla., Urbonienė L., Ed-monton, Alta., Yčas J., Toronto, Ont., Vadopalienė B., Cicero, Ill., Vadopa-lienė L., Long Beach, Calif., Vaice-kauskienė S., Chicago, Ill. (2-jų m.), Vaičjurgienė V., Dorchester, Mass., Valavičienė V., Chicago, Ill., Valavi-čienė A., Sao Paulo, Brasil, Vasiliaus-kienė O., Woodhaven, N.Y., Vaškevi-čienė A., Toronto, Ont., Venckevičie-nė, F., Burlington, Ont. (2-jų m.), Vinclovienė I., Richmond Hts., Ohio, Vitkuvienė D., Palos Hts., Ill., Vyš-niauskienė E., Eden, Ont. (2-jų m.), Žebertavičienė T., St. Petersburg, Fla. (2-jų m.), Žemaitienė I., Isling-ton, Ont., Žiedonienė S., Willoughby, Ohio, Žigaitienė M., Chicago, Ill., Žil-ionienė A., Cleveland, Ohio, Žilvy-tienė A., Mount Hope, Ont., Žilvytie-nė M., Tillsonburg, Ont., Žitkevičie-nė J., Moonee, Ponds, Vic., Australia, Zubrickienė M., Weston, Ont., Žvina-kienė B., Albuquerque, N. Mexico, Žvirždienė Z., Olympia, Wash.

ŽURNALUI AUKOJO:

\$100.00 — Kat. Moterų Draugija, Delhi, Ont.

\$18.00 — Bizauskienė P., Atlanta, Georgia.

\$10.00 — Dietrich E., Elizabeth, N.J., Rakštienė S., Fruitland, Ont.

\$5.00 — Didžiulienė S., Cicero, Ill., Dikinienė B., Chicago, Ill., Grižienė A., Waukegan, Ill., Liaugaudienė E., Parsippany, N.J.

\$4.00 — Budzinauskienė A., Water-bury, Conn.,

\$3.00 — Giedraitytė G., Chicago, Ill., Girėnienė E., Islington, Ont.

\$2.00 — Aleknienė O., Richmond Hill, N.Y., Astrienė U. Grand Rapids, Mich., Bočkienė E., Toronto, Ont., Jančiukienė B., Winnipeg, Man., Sku-čienė S., Montreal, Que., Žilionienė A., Cleveland, Ohio.

\$1.50 — Tocilauskienė V., Chicago, Ill.

\$1.00 — Aleksis M., Waterbury, Conn., Augustine R., Tillsonburg, Ont., Besasperienė M., Islington, Ont., Bliudnikienė V., Grand Rapids, Mich., Butkienė B., Monterey Park, Calif., Bužinskienė B., Chicago, Ill., Dabre-ga S., Brockton, Mass., Dainutienė E., Ashburn, Australia, Daunienė L., Ot-tawa, Ont., Gataveckienė O., Toronto, Ont., Gruzdienė V., Euclid, Ohio, Gyl-ienė A., Waterbury, Conn., Lukaus-kienė O., Montreal, Que., Mačiulienė V., So. Boston, Mass., Petkevičienė S., Mount Hope, Ont., Racevičienė N., Islington, Ont., Raugienė M. Delran, N.J., Šetikiene G., Old Saybrook, Conn., Sinkevičienė S., Mississauga, Ont., Šmitienė T., Montreal, Que., Vaitiekūnienė E., St. Paul, Alta., Vaitiekūnienė M., Woodhaven, N.Y., Vasienė O., Parma, Ohio, Vieraitienė M., Tillsonburg, Ont., Žaldokienė A., Calgary, Alta.